

# Talouskatsaus, Ruiskuvalojaosto 29.9.2022

## Sisältö

- Talouden yleiskuva
- Inflaatiosta ja energiasta
- Yritysten voitoista ja kilpailukyvystä

FEDERAL RESERVE

# Fed Chair Powell vows to raise rates to fight inflation ‘until the job is done’

PUBLISHED THU, SEP 8 2022·10:14 AM EDT | UPDATED THU, SEP 8 2022·7:36 PM EDT

## ECB’s Nagel Says More Interest-Rate Hikes Will Be Necessary

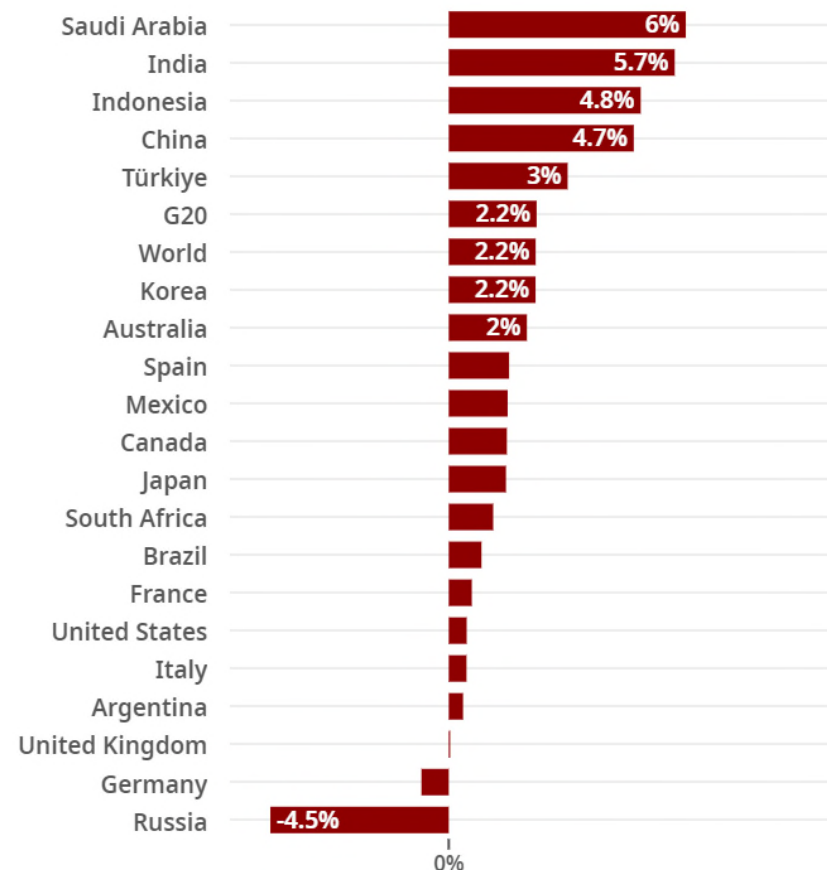
- Inflation fight brings burdens with it, Bundesbank chief says
- Remarks suggest hawkish view even in face of growth risks

# Taloukasvuennusteita leikattu läpi vuoden

- OECD syyskuun ennusteen mukaan maailman taloukasvu 2,2 % ensi vuonna
  - Huhtikuussa IMF ennusti talouden kasvavan 3,6 %, heinäkuun lopussa taasen 3,2 %
- OECD:n ennusteessa euroalue 0,3 %
- Vrt. Deutsche Bankin ennusteessa euroalue -2,2 % ja Saksa -3,5 %
- Suomen konsensusennusteet\* 2023: BKT 0,0 %, inflaatio 3,5 %

## Real GDP growth projections for 2023

Year-over-year, %

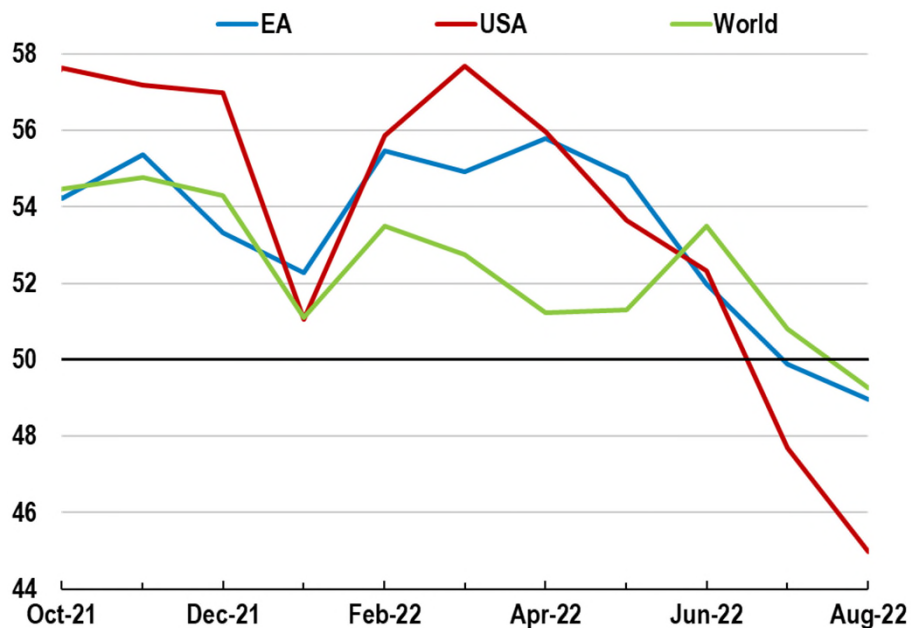


Source: [OECD Economic Outlook, Interim Report September 2022](#)

## KEMIAN TEOLLISUUS

\* Sisältäen: OP, Nordea, Kuntarahoitus, Labore, Suomen Pankki, PTT, Danske Bank, Handelsbanken, ETLA, VM

## Ostopäällikköindeksien saldolukema alle 50: Talouden ennakoidaan supistuvan



Lähde: OECD. EA = Euroarea. Ostopäällikköindeksi sisältää uudet tilaukset, tuotannon tason, työllisyyden, toimitusajat ja varastojen määrän.

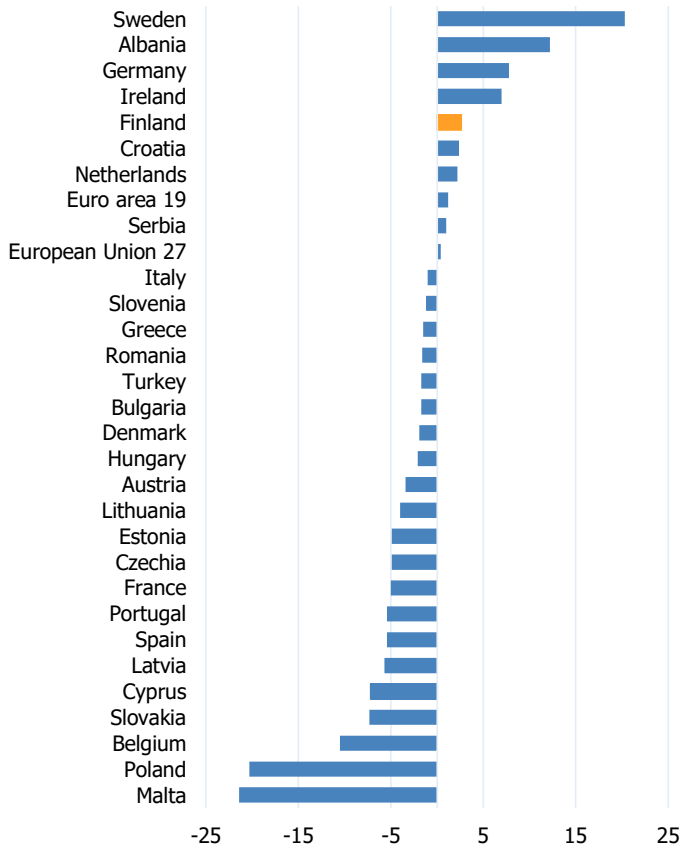
**KEMIAN TEOLLISUUS**

## Saksassa suhdanneodotukset ovat synkemmät kuin finanssikriisissä

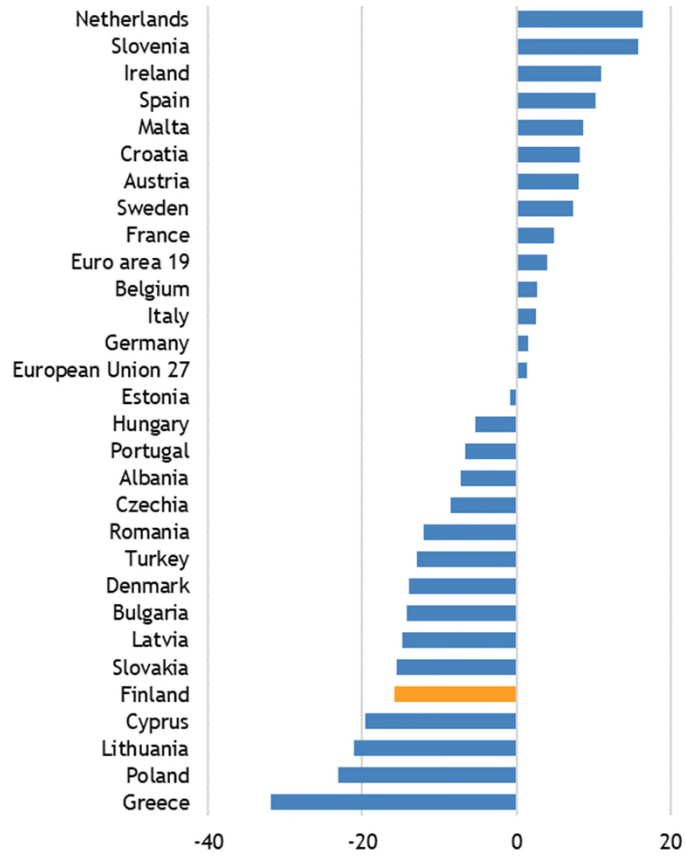


# Suomessa teollisuuden luottamus elokuussa vielä plussalla, rakennusala ja kauppa synkissä tunnelmissa

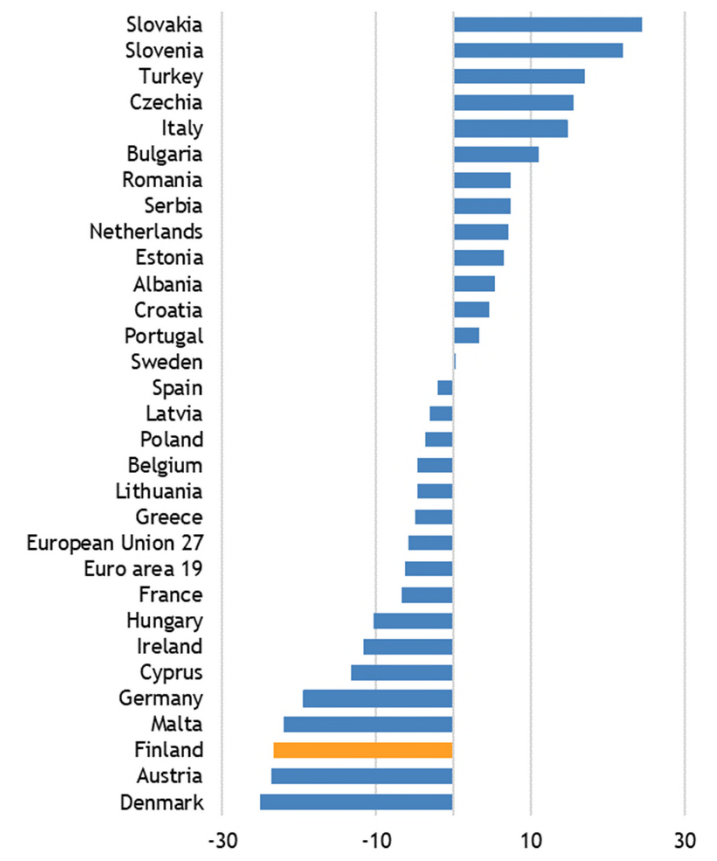
Teollisuuden luottamusindikaattori, elokuu 2022



Rakennusalan luottamusindikaattori, elokuu 2022



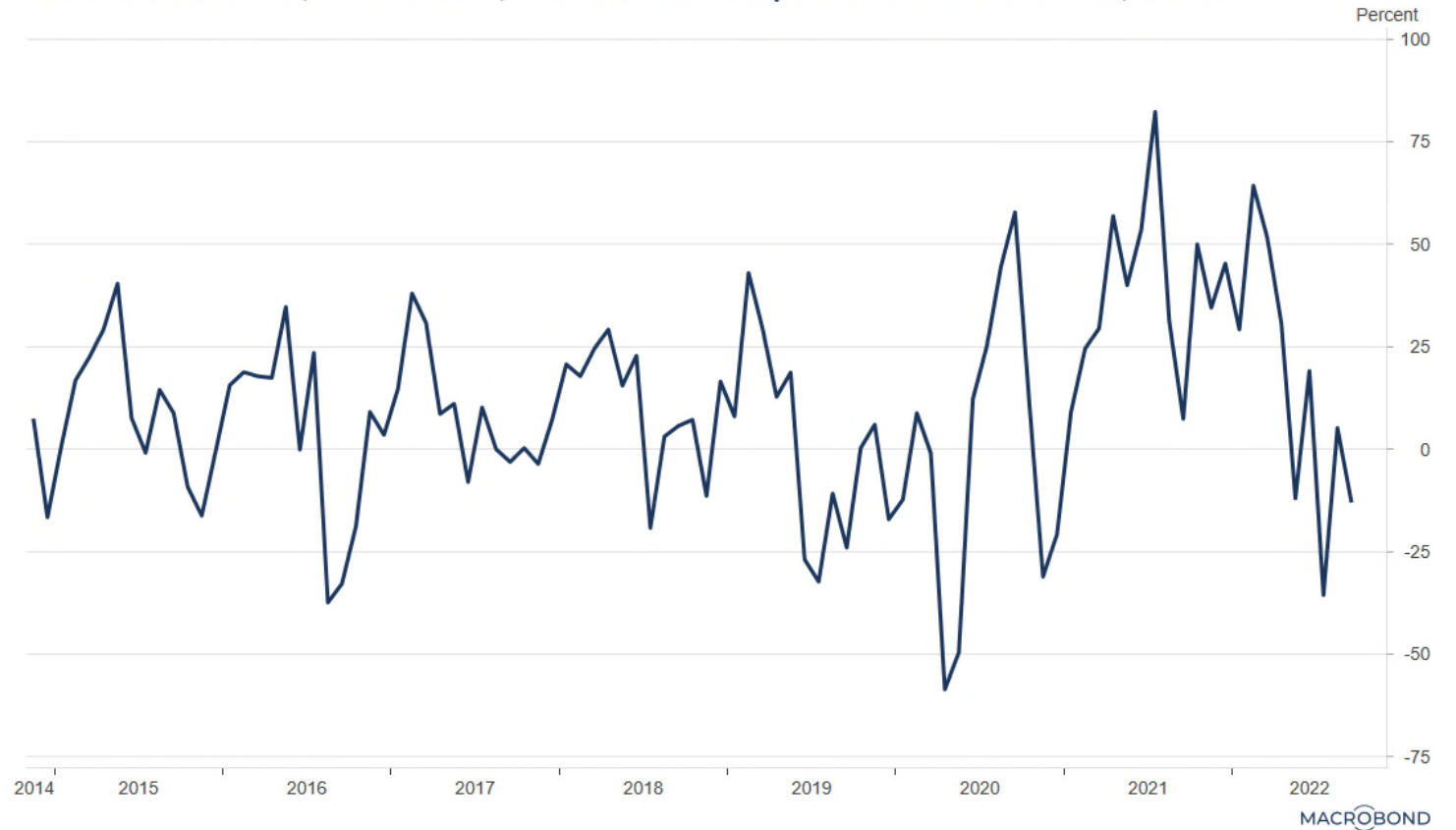
Kaupan luottamusindikaattori, elokuu 2022



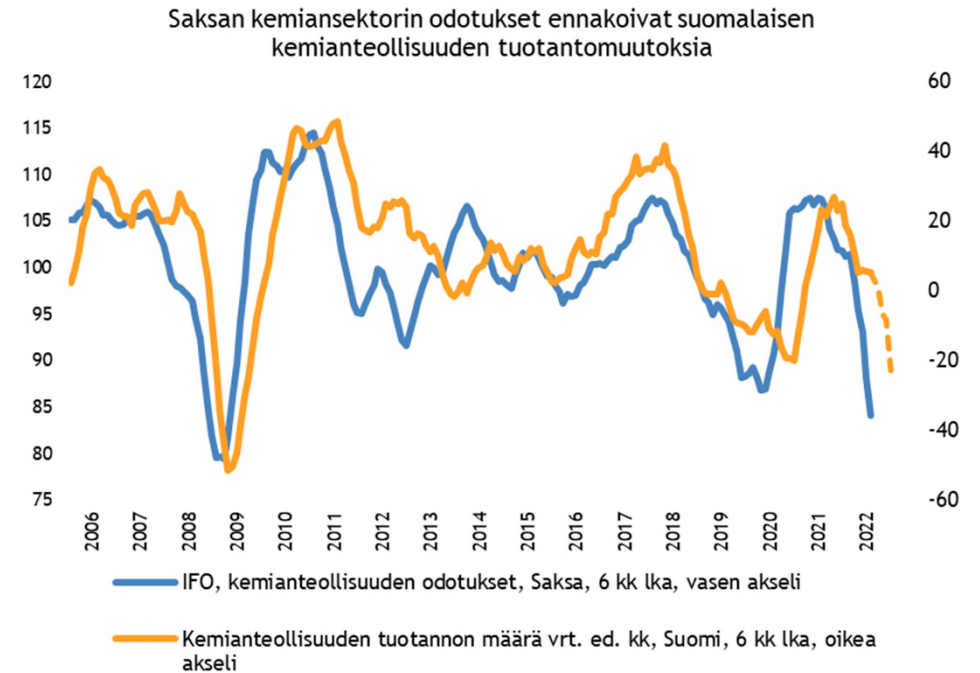
Lähde: Eurostat. Maat joissa kaikki kolme indikaattoria plussalla: Kroatia, Ruotsi ja Hollanti. Maat joissa kaikki kolme miinuksella: Tanska, Kreikka, Kypros, Latvia ja Puola

Saksassa  
autoteollisuuden  
saamat tilaukset  
laskusuunnassa

Germany, Business Surveys, Ifo, Business Survey, Manufacturing by Sectors, Manufacture of Motor Vehicles, Trailers & Semi-Trailers, Motor Vehicles, Orders on Hand Compared to the Previous Month, Balance



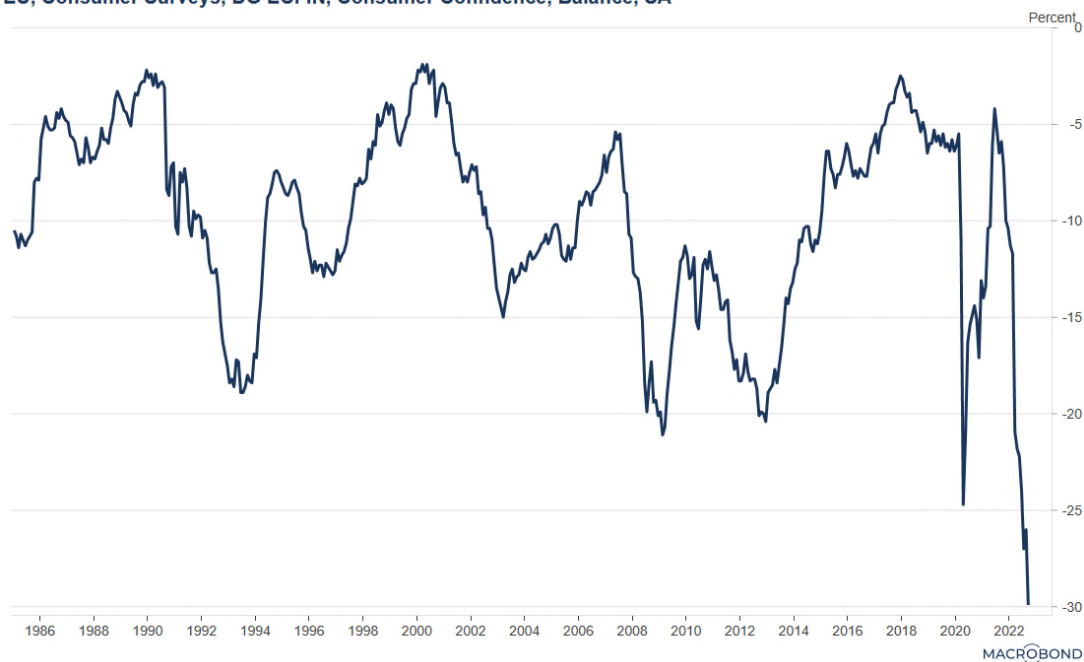
# Saksan näkymät ovat tyypillisesti ennakoineet Suomen talouden sekä kemianteollisuuden tuotannon kehitystä



Lähde: IFO ja Tilastokeskus

# Kuluttajien luottamus EU-maissa kaikkein aikojen pohjissa, Suomessa pessimistisimpiä työntekijät ja eläkeläiset

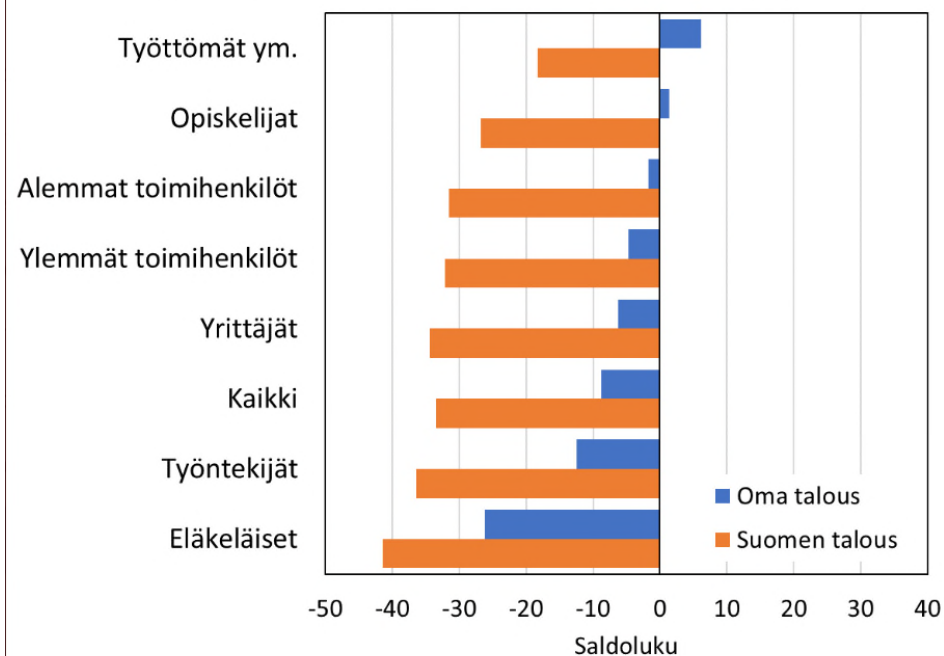
EU, Consumer Surveys, DG ECFIN, Consumer Confidence, Balance, SA



Luottamusindikaattorin neljä osatekijää: Kuluttajan oma talous nyt, kuluttajan oma talous 12 kuukauden kuluttua, kotimaan talous 12 kuukauden kuluttua ja kuluttajan rahankäyttö kestotavaroihin seuraavan 12 kuukauden aikana verrattuna edelliseen 12 kuukauteen.

**KEMIAN TEOLLISUUS**

Kuluttajien odotukset taloudesta vuoden kuluttua sosioekonomisen taustan mukaan, syyskuu 2022

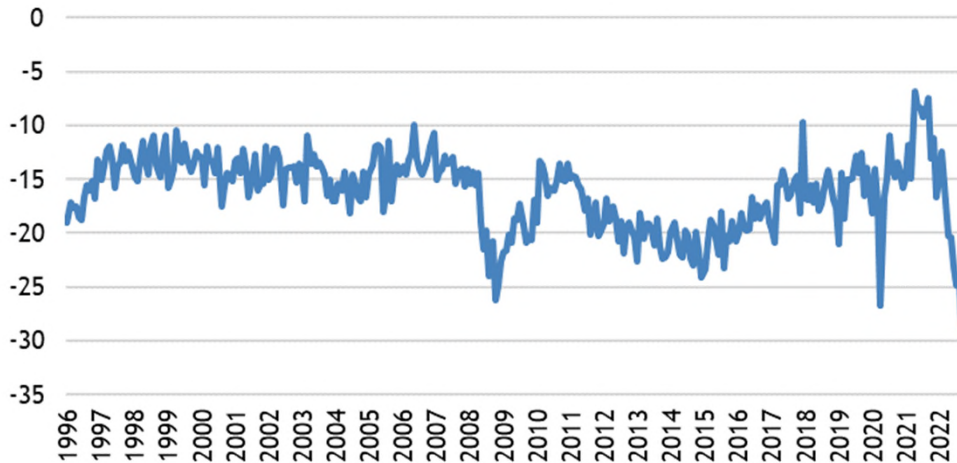


Lähde: Tilastokeskus, kuluttajien luottamus



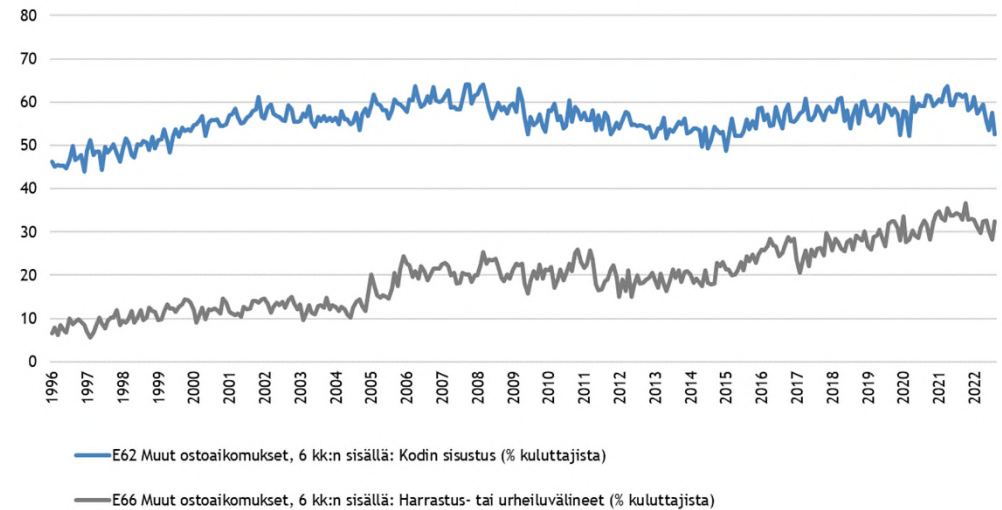
## Suomalaisten kuluttajien rahankäyttö kestopavaroihin supistumassa voimakkaasti

Rahankäyttö kestopavaroihin seur. 12 kk vs ed. 12 kk (saldoluku)



## Sisustus- ja harrastepuolella hieman tasaisempaa

Muut ostoaikomukset: Kodin sisustus (sininen) sekä harrastus- ja urheiluvälineet (harmaa)



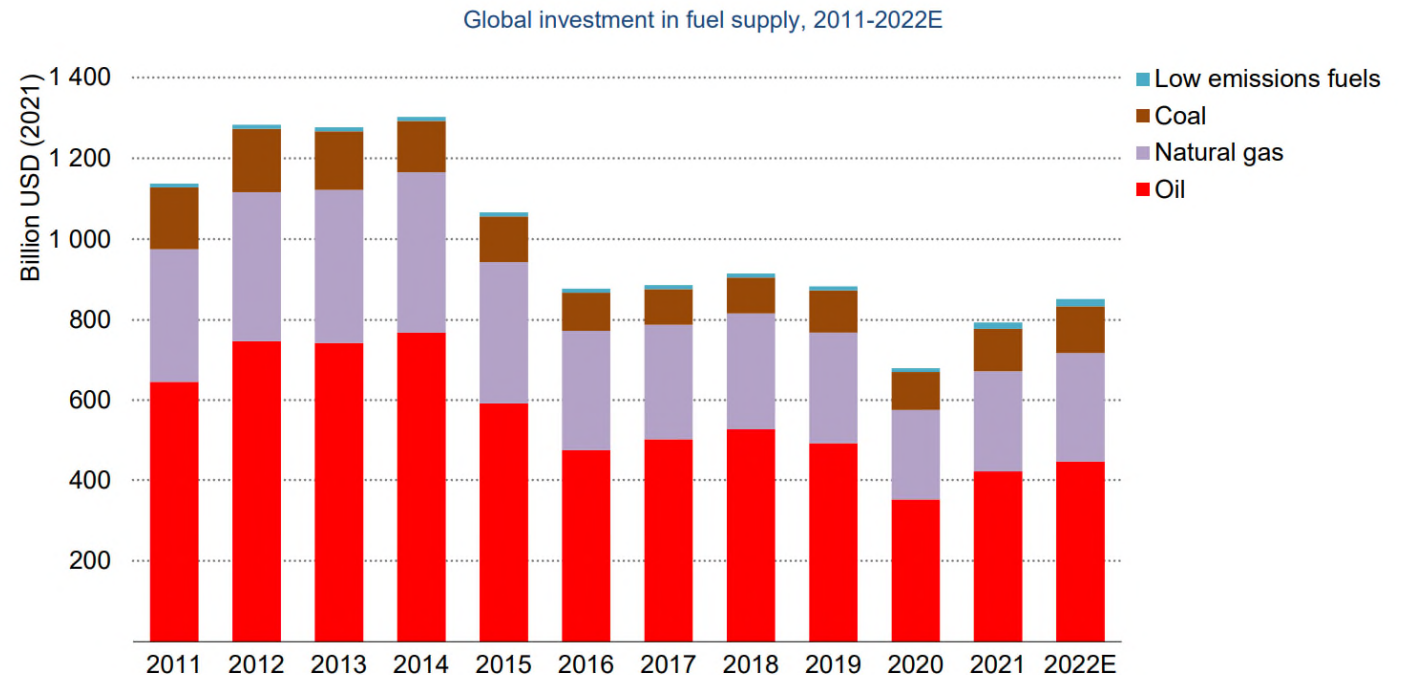
Lähde: Tilastokeskus • Kestotavaroita ovat kulkuvälineet, kodinkoneet ja elektroniikka.

# Inflaatiosta ja energiasta

Maailmassa investoitiin yhä vähemmän energianlähteisiin 2010-luvulla

Inflaatiokorjattuna vuosien 2021 ja 2022 investoinnit ovat likimain vuoden 2020 tasolla

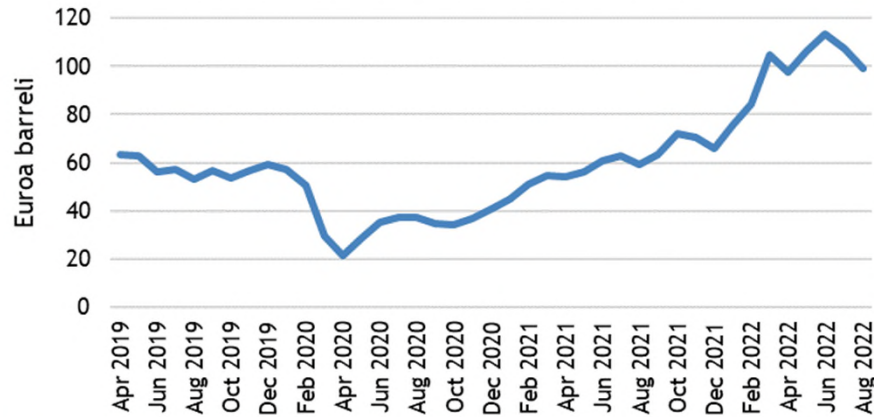
### Global investment in fuels is set to rise in 2022, but remains below pre-pandemic levels



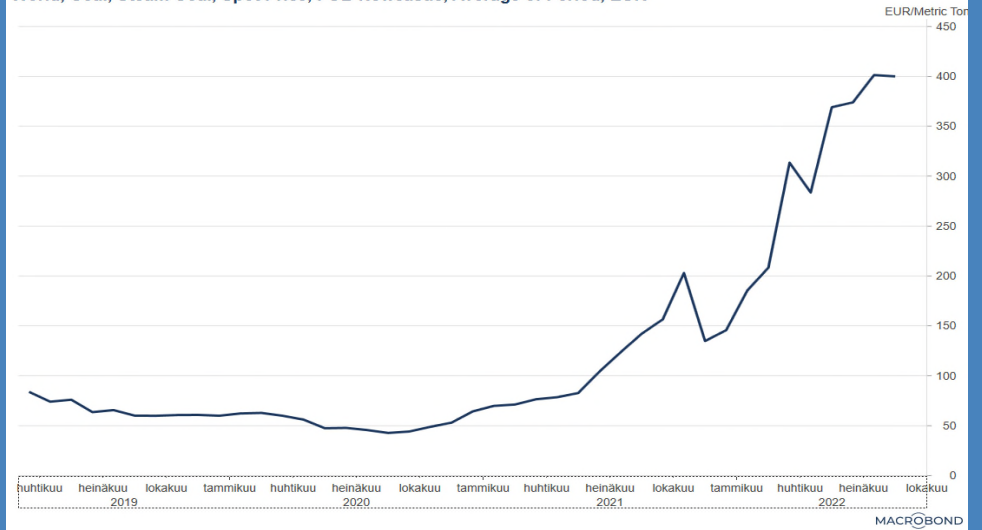
IEA. All rights reserved.

Note: Low emissions fuels include modern liquid and gaseous bioenergy, low-carbon hydrogen, as well as hydrogen-based fuels that do not emit any CO<sub>2</sub> from fossil fuels directly when used and also emit very little when being produced. For accounting purposes, this excludes fossil fuel use for power generation or industry where the resulting emissions are subject to carbon capture, storage and/or utilisation or where the fuels are used for non-energy purposes.

### Raakaöljyn (brent) euromääräinen hinta tuplaantunut kahdessa vuodessa



### World, Coal, Steam Coal, Spot Price, FOB Newcastle, Average of Period, EUR

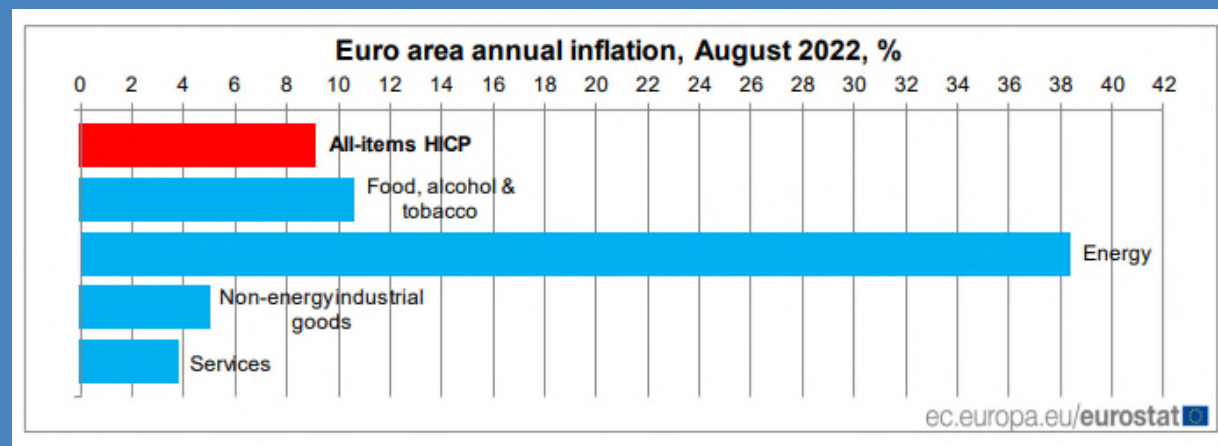
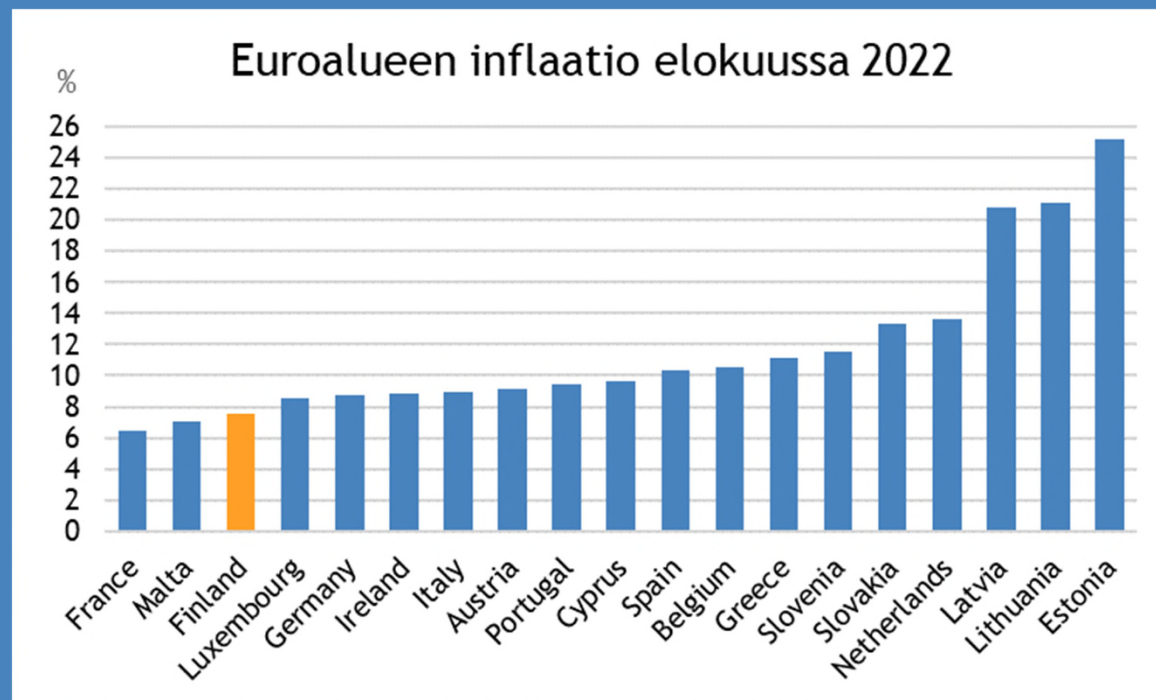


Suomen inflaatio 7,6 %  
euroalueen matalimmasta  
päästä

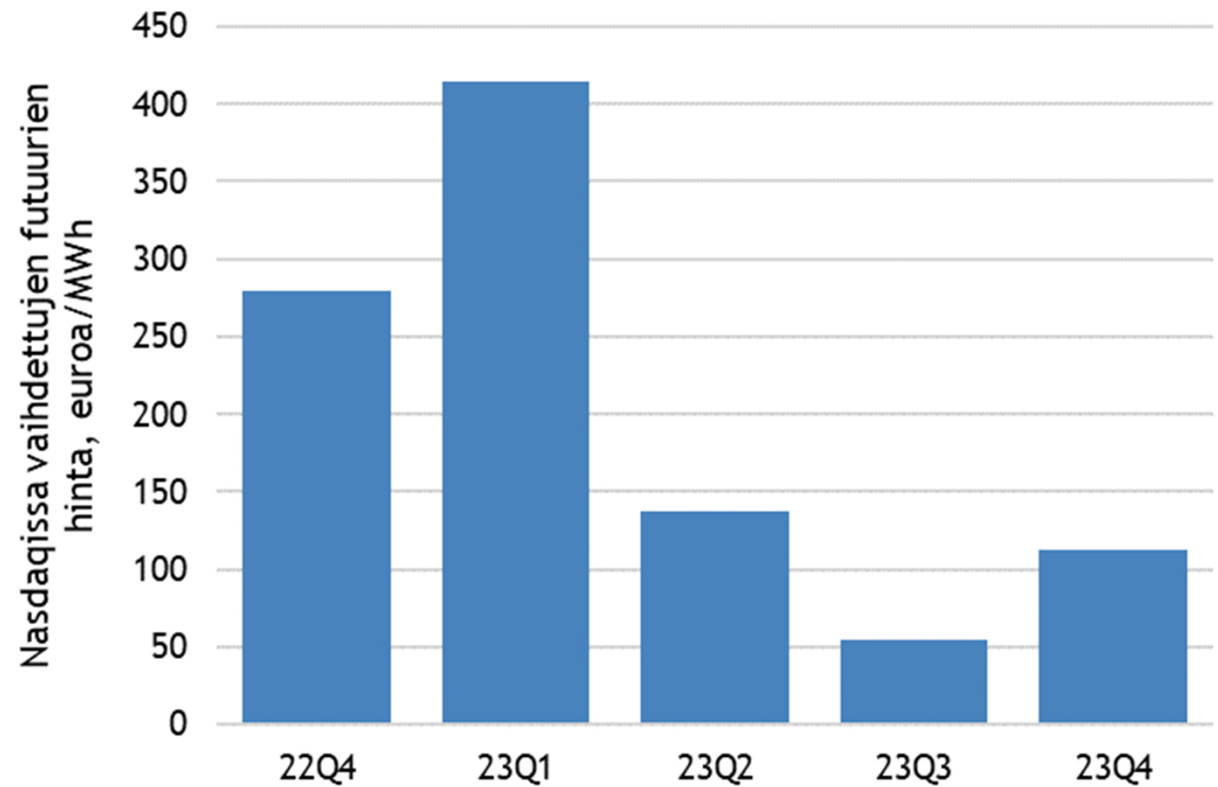
Euroalueella inflaatio 9,1 %

Eniten euroalueella on  
noussut energian hinta,  
38 % viime vuodesta

KEMIANTEOLLISUUS



Sähkön  
ennakoidaan  
olevan  
Pohjoismaissa  
kallista tänä  
talvena



# Tulevaisuudessa sähköntuotanto kasvaa ja sitä saadaan varastoitua?

Fingrid:  
Sähköntuotanto  
Suomessa TWh:  
2019: 66  
2035: 128  
2045: 143

## Large-scale storage and electrified district heating projects in Finland and Northern Sweden

Public projects only, list might not be exhaustive. Installed or under construction unless otherwise noted. Source: company announcements



Risto Kuusi

### Large-scale electrified district heating and heat storage

- 1 Vantaa 90 GWh storage (planned)
- 2 Vaasa 100 MW / 7-9 GWh storage + 40 MW boiler
- 3 Seinäjoki 40 MW / 0.4 GWh storage + 40 MW boiler
- 4 Helsinki 120 MW / 12 GWh storage + 190 MW heat pumps + 500 MW heat pump under planning
- 5 Espoo 100 MW, 1 GWh storage + 100 MW electric boiler + 70 MW heat pump
- 6 Turku 42 MW heat pump
- 7 Tampere 45 MW electric boiler
- 8 Lappeenranta 40 MW electric boiler

+ additionally, substantial utilization of data center waste heat

### Battery storages

- 1 Olkiluoto 85 MW
- 2 Ylikkälä 30 MW / 30 MWh
- 3 Kerava 20 MWh
- 4 Teuva 12 MW / 12 MWh
- 5 Lakiakangas 5 MW / 10 MWh
- 6 Ii 6 MW

### Pump storage power plants

- 1 Pyhäsalmi 75 MW / 530 MWh (planned)

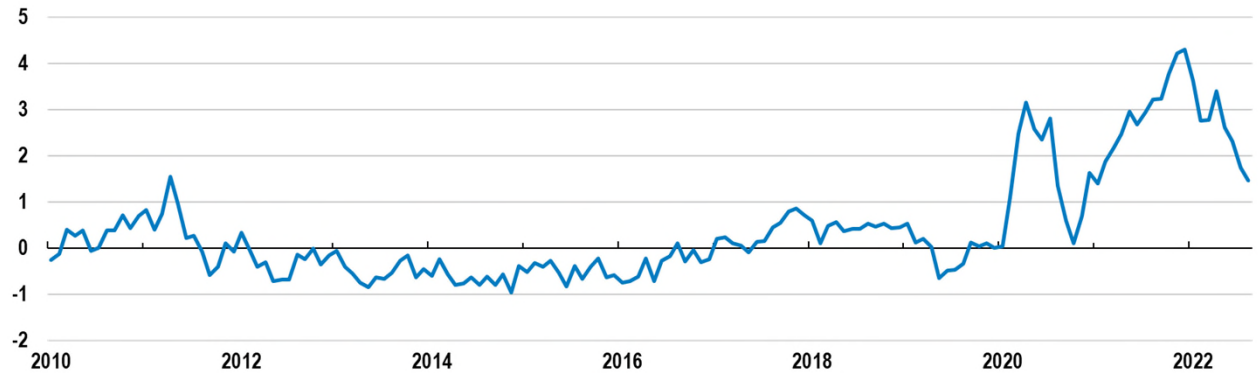
### Hydrogen storages

- 1 Luleå 0.1 GWh (100-120 GWh planned)

**FINGRID**

Sähkön päiväkulutus Suomessa ~ 250 GWh

New Yorkin Fedin laatima toimitusketjujen kuormitusta kuvaava indeksi\* on laskenut vuona 2022, joskin edelleen koholla



Esim. Konttirahdin hinta on laskenut viime kuukausina, joskin on edelleen koholla



**KEMIANTEOLLISUUS**

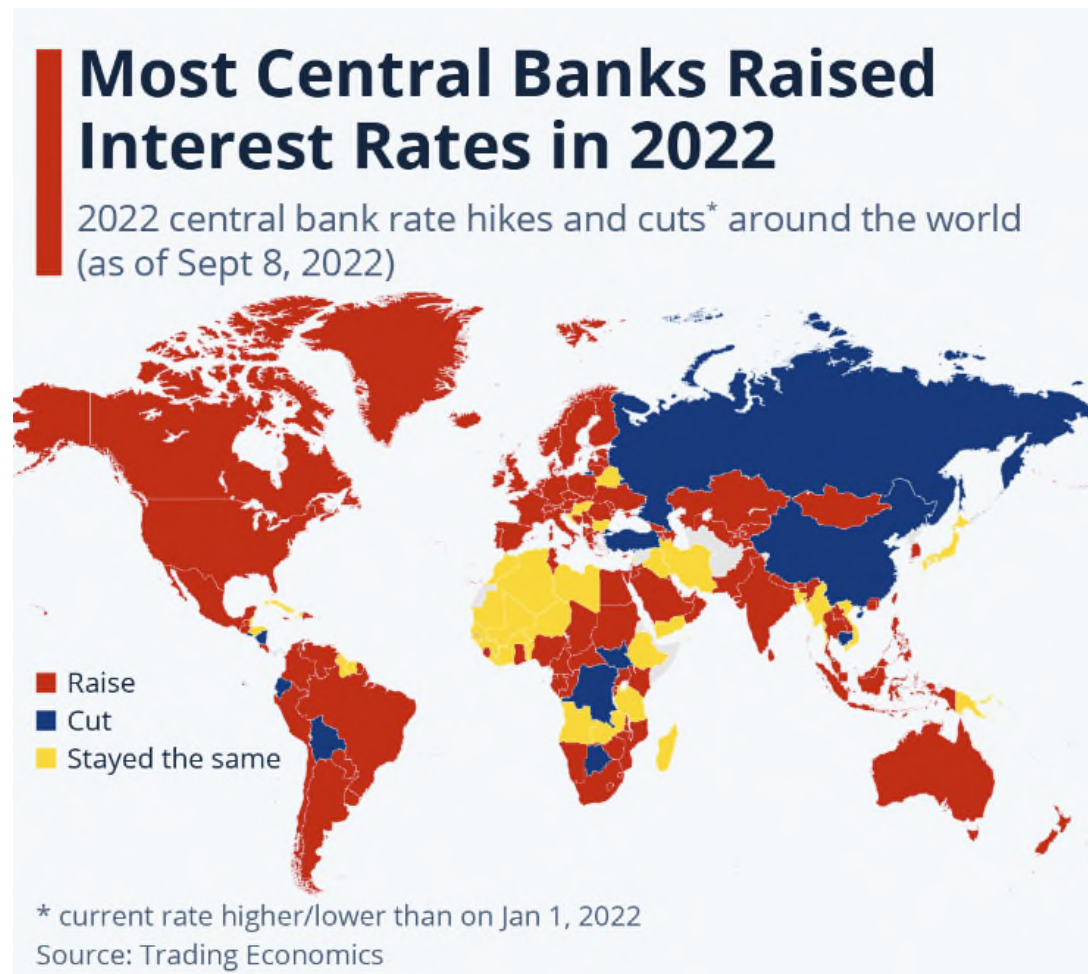
\* The GSCPI integrates variables from the [Baltic Dry Index](#), the [Harpex](#) container ship rate index, the [U.S Bureau of Labor Statistics](#) In- and Outbound price indices, and several supply chain-related components from the [Purchasing Managers' Index surveys](#) on delivery times, backlogs, and purchased stocks.



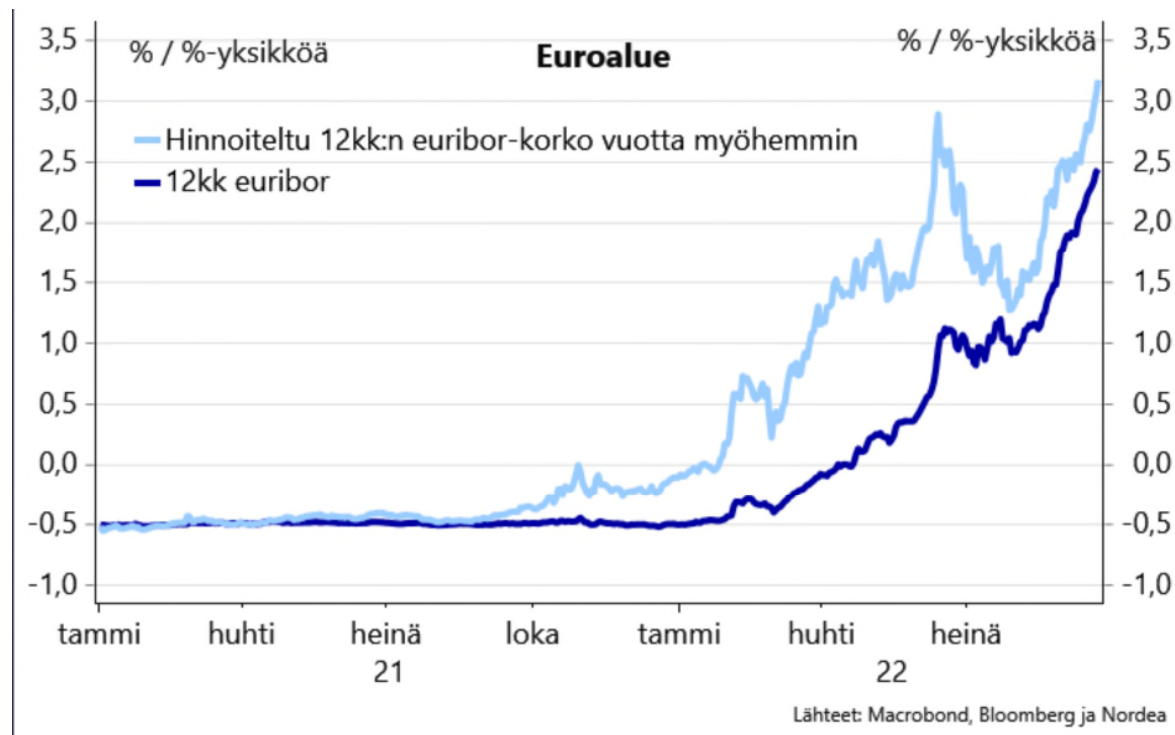
# Korkoja nostetaan ympäri maailmaa

- Yhdysvalloissa FED nostanut korkoa poikkeuksellisen nopeassa tahdissa
  - Ohjaukorkoa nostettu 2,75 prosenttiyksikköä tänä vuonna
- Myös EKP nostanut korkoa 1,25 %-yksikköä tänä vuonna
- Heijastuu yleiseen korkotasoon sekä valtion velan korokoihin
  - Yhdysvalloissa valtion velan korko (10v) yli 4 %, ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2010
  - Suomen vastaava korko ~ 3,0 %

**KEMIAN**TEOLLISUUS



Euribor noussut nopeasti, ja markkinoilla ennakoidaan sen olevan vuoden päästä reilut 3,0 %

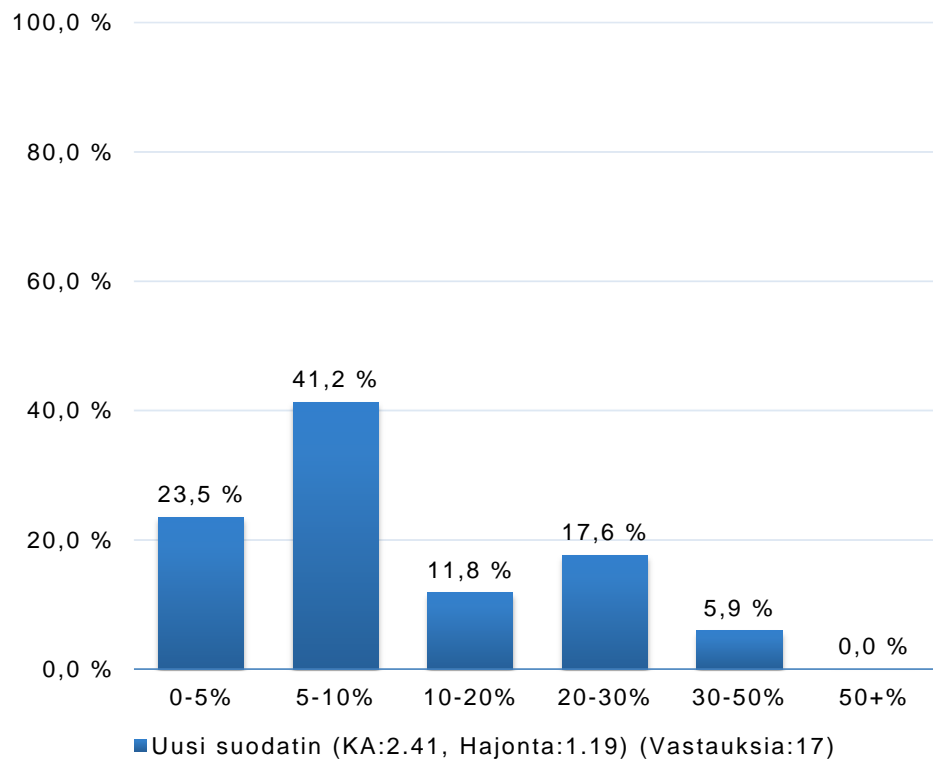


# Muoviteollisuuden kuulumisia

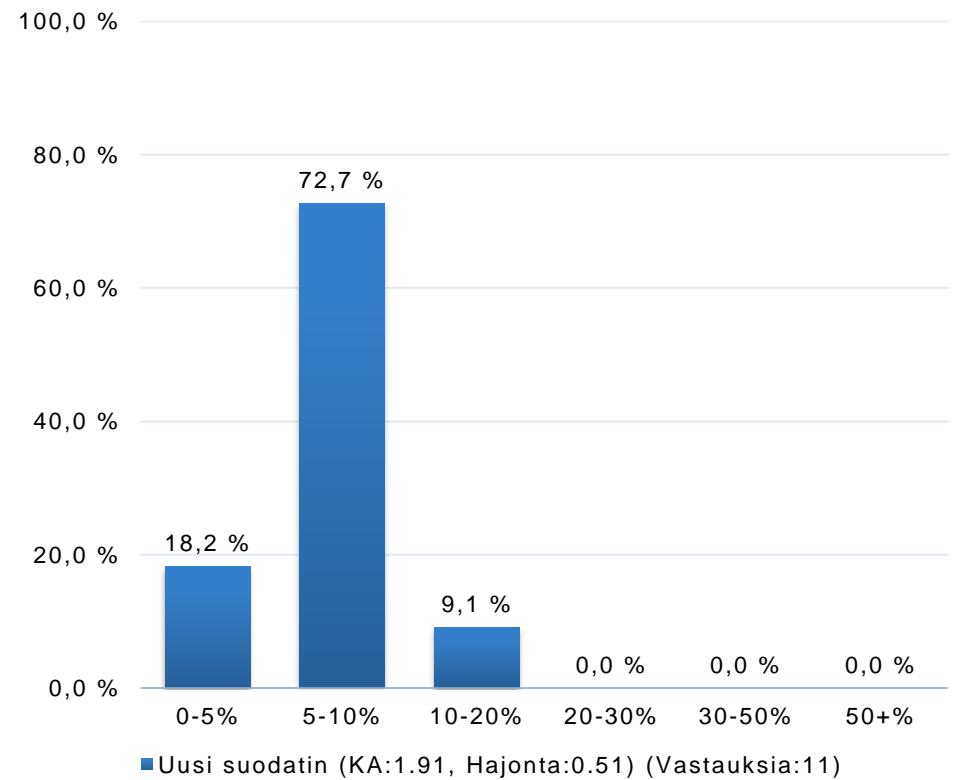
Perustuen Kemianteollisuus ry:n syyskyyntä jäsenpulssiin sekä Tullin tilastoihin

# Kuinka suuri sähkön osuus oli tuotantokustannuksistanne vuosi sitten?

## Alle 50 palkansaajaa

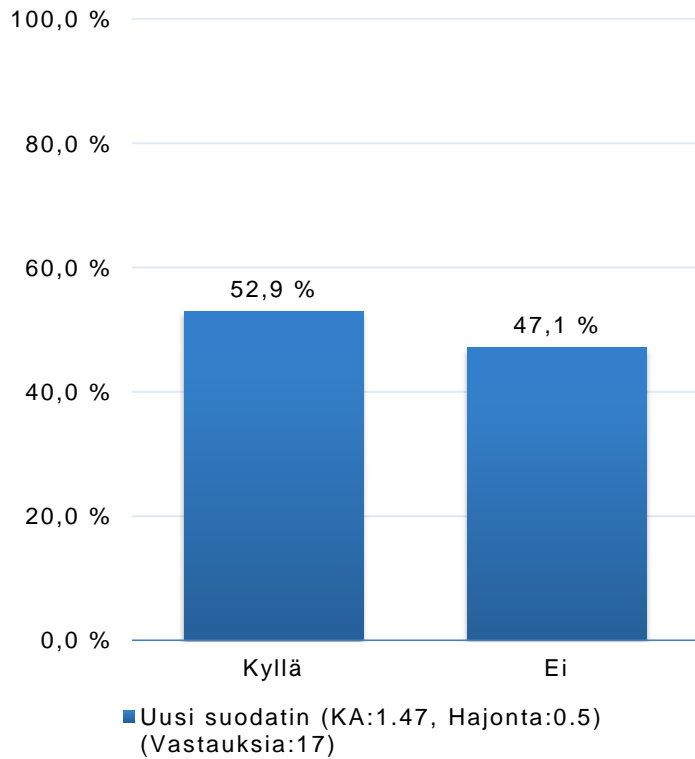


## 50-250 palkansaajaa

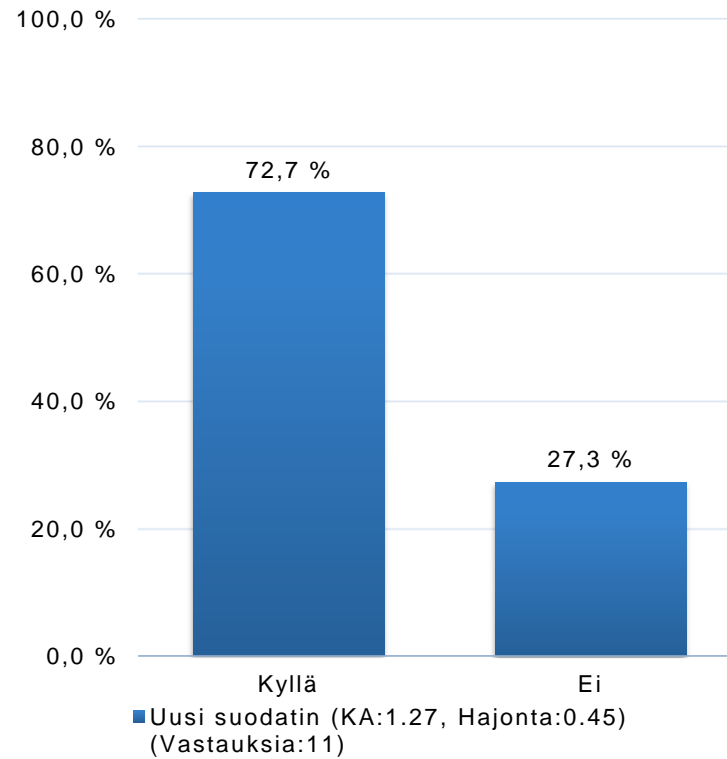


# Onko teillä käytössä suojauksia sähkön hinnalle?

**Alle 50 palkansaajaa**



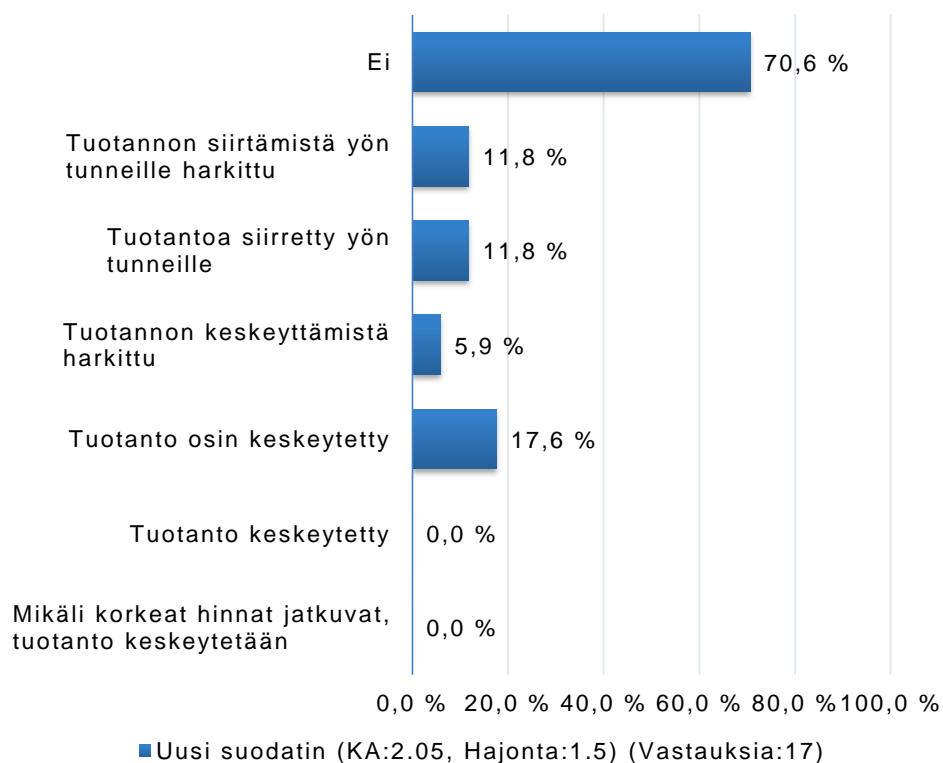
**50-250 palkansaajaa**



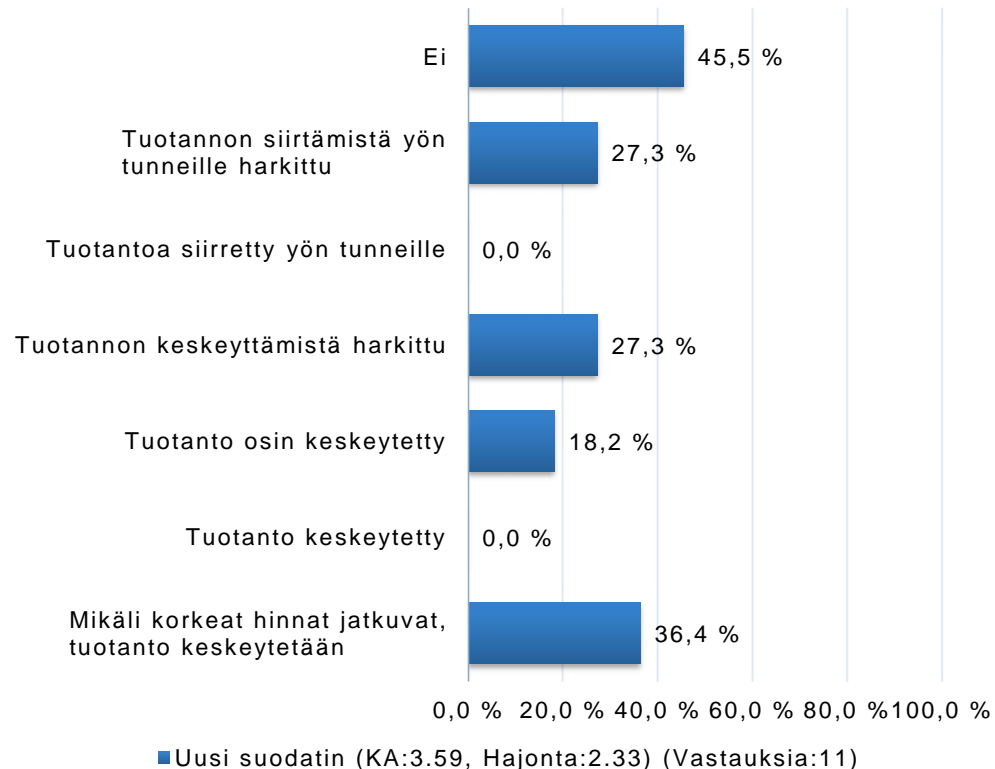
# Kemian jäsenpulssi: Sähkön hinta vaikuttanut usean muoviteollisuuden yrityksen toimintaan

## Onko sähkön hinta vaikuttanut tuotantoonne?

### Alle 50 palkansaajaa

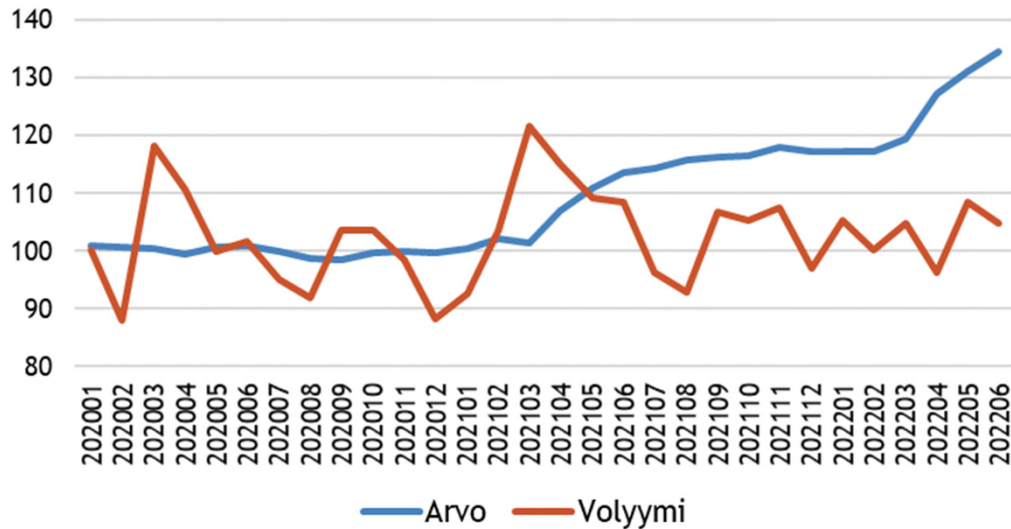


### 50-250 palkansaajaa



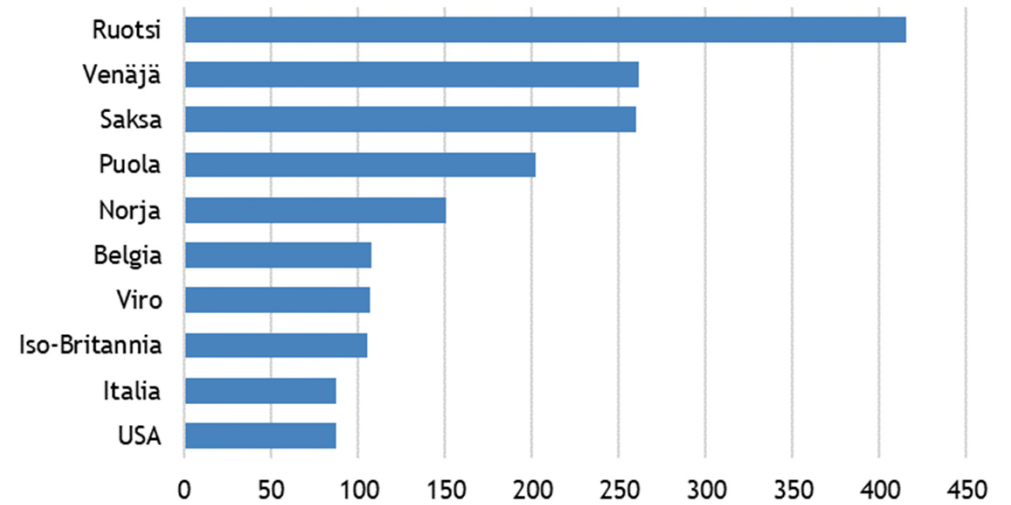
## Muovituotteiden viennin arvo kasvanut, volyymi ei

Muovituotteiden vienti



## Suurimmat vientimarkkinat Ruotsissa ja Venäjällä vuonna 2021

Muovituotteiden vienti maittain 2021, milj. euroa

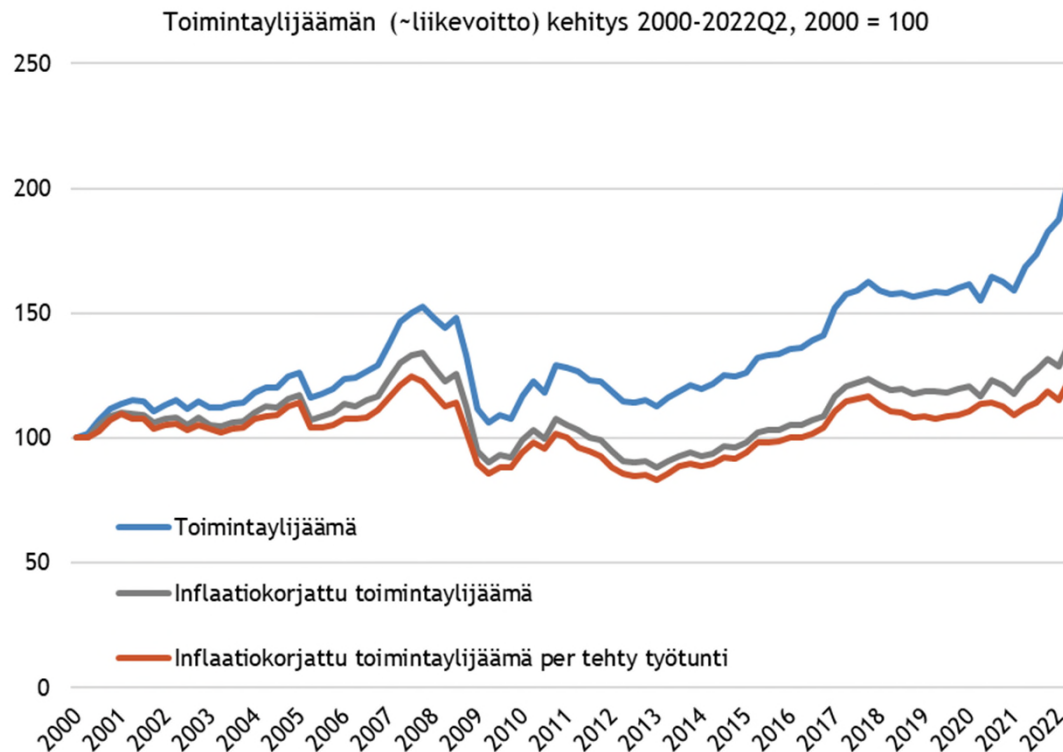


Venäjälle muovituotteiden vienti ollut viime kuukausina alle 10 milj. /kk

# Yritysten voitoista ja kilpailukyvyn merkityksestä

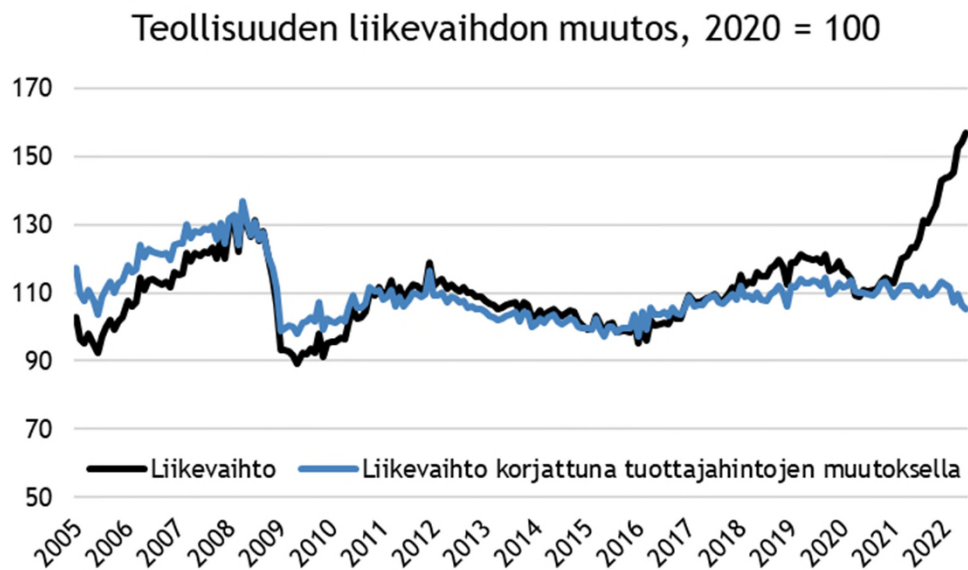


## Yleinen hintatason nousu (+44 % vuodesta 2000) ja tehtyjen työtuntien määrän kasvu ovat vaikuttaneet yritysten voittojen tasoon



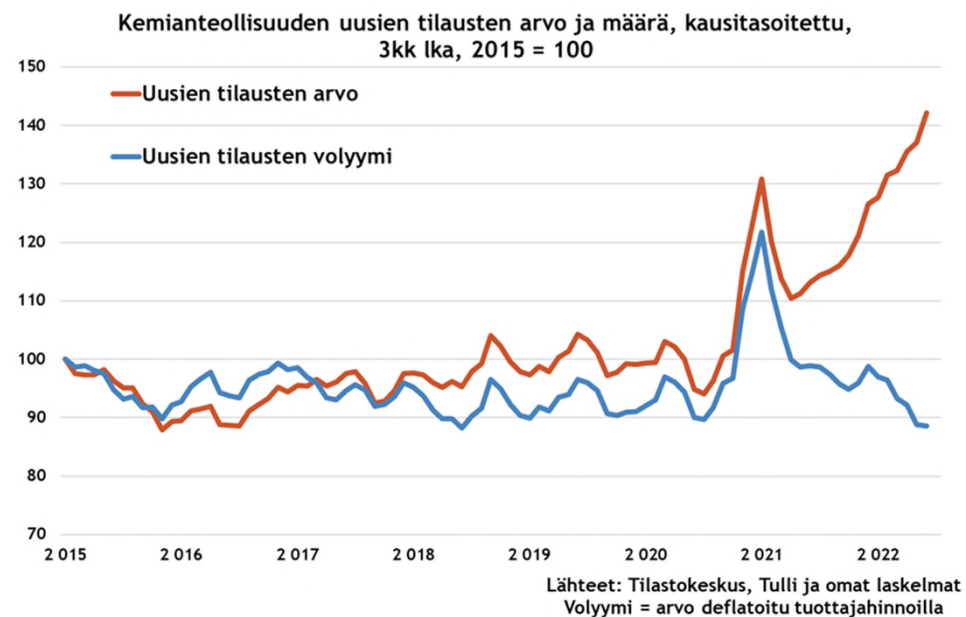
- Vuoden 2022 toisella neljänneksellä yritysten toimintaylijäämää ”ennätystasolla” 16,7 miljardia
- Jos inflaatio huomioidaan, ollaan vuoden 2007 huipun kohdilla
- Jos lisäksi kasvaneiden tehtyjen tuntien määrä huomioidaan, ollaan edelleen aavistuksen matalammalla tasolla
- Vastaavalla logiikalla – siis huomioimatta inflaatiota ja tehtyjä tunteja – palkkojen voitaisiin kertoa kohoavan uusiin ennätyksiin
- Itse asiassa koko talouden palkkasumma nousi heinäkuussa 6,0 % ja yksityisellä sektorilla 7,0 % - eli melkein inflaation verran

## Teollisuuden liikevaihto kasvanut voimakkaasti ja tämä johtuu kohonneesta hintatasosta



Lähde: Tilastokeskus

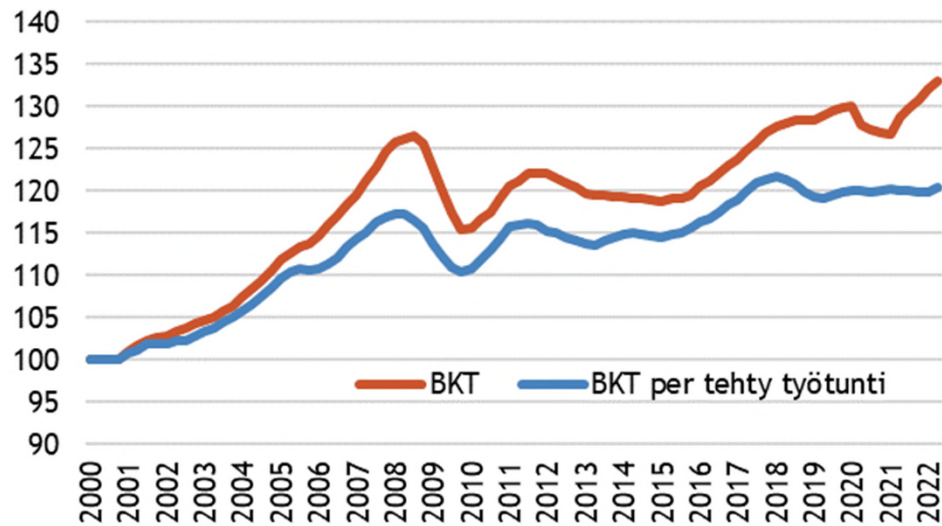
## Kemianteollisuudessa hinnat nousseet voimakkaasti: Uusien tilausten arvo ei kerro **määrien** muutoksesta



## Viime vuosien talouskasvun taustalla tehtyjen työtuntien lisääntyminen

## Teollisuudessa arvonlisäys tehtyä työtuntia kohden ei juuri muuttunut 2019-2022Q2

BKT:n kehitys, Suomi, 2000 = 100



Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden neljännesvuositilinpito

Teollisuuden arvonlisäys tehtyä tuntia kohden, 2000 = 100



Lähde: Tilastokeskus

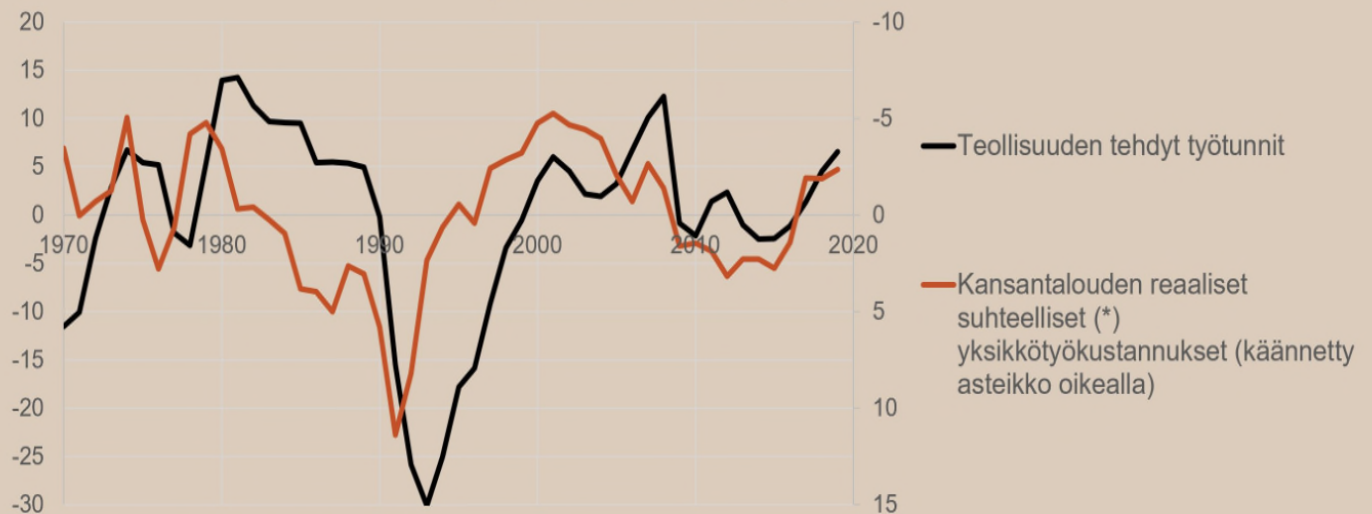
## Kilpailukyvyllä selkeä yhteys tehtyjen työtuntien määrään Suomen teollisuudessa

Tehtyjen työtuntien määrä seuraa 1-3 vuoden viipeellä kustannuskilpailukykyä

Globaalisti heikkenevässä taloussuhdanteessa kilpailukyvyyn merkitys korostuu

## Kustannuskilpailukyvyyn merkitys

Kansantalouden suhteelliset reaaliset yksikkötyökustannukset ja teollisuuden tehdyt työtunnit

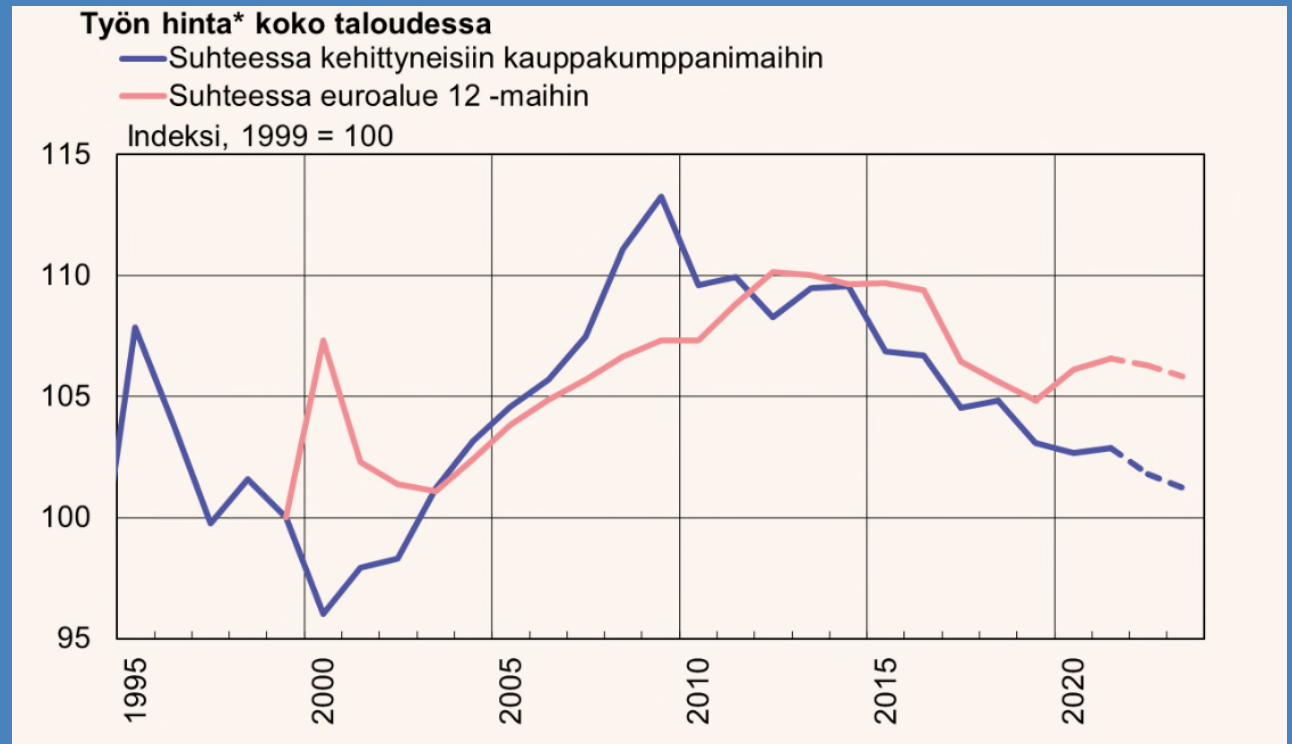


Labore

Työn hinta (eli palkat ja sosiaaliturvamaksut) nousi Suomessa 00-luvulla nopeammin kuin kilpailijamaissa

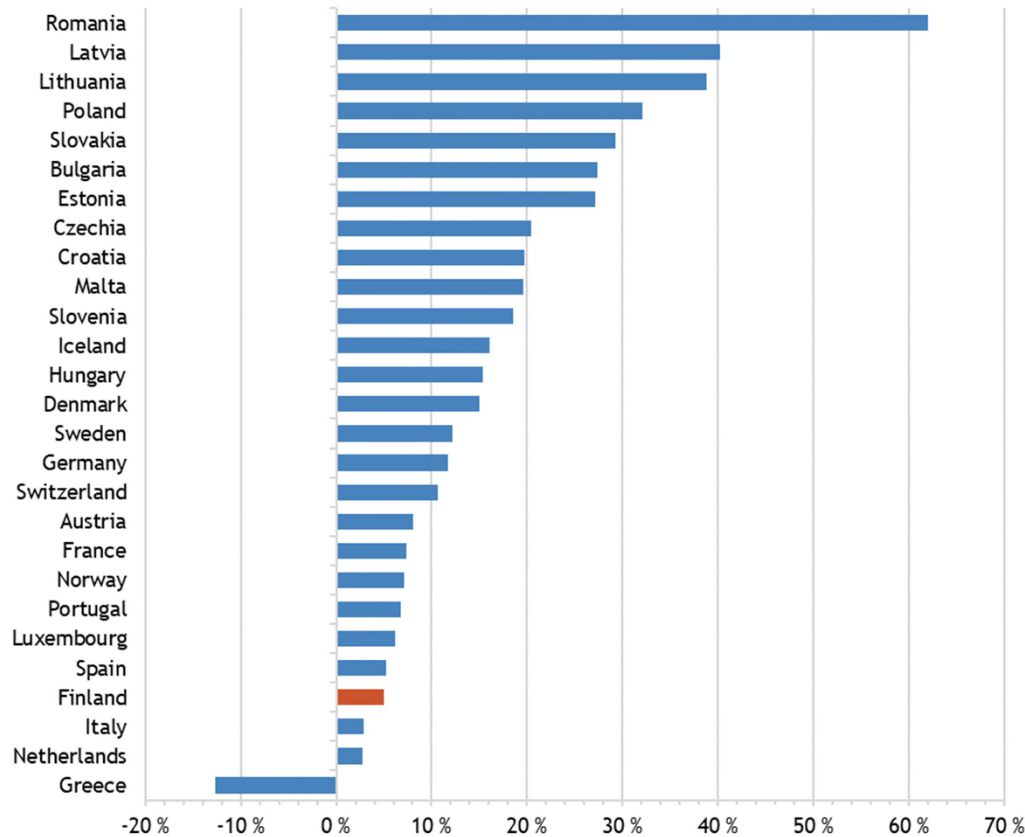
Kaiken kaikkiaan euroaikana palkansaajakorvaukset ovat nousseet verrokkimaita nopeammin

Heilahdukset sarjan alkupäässä ennen vuotta 2002 johtuvat valuuttakurssien vaihtelusta

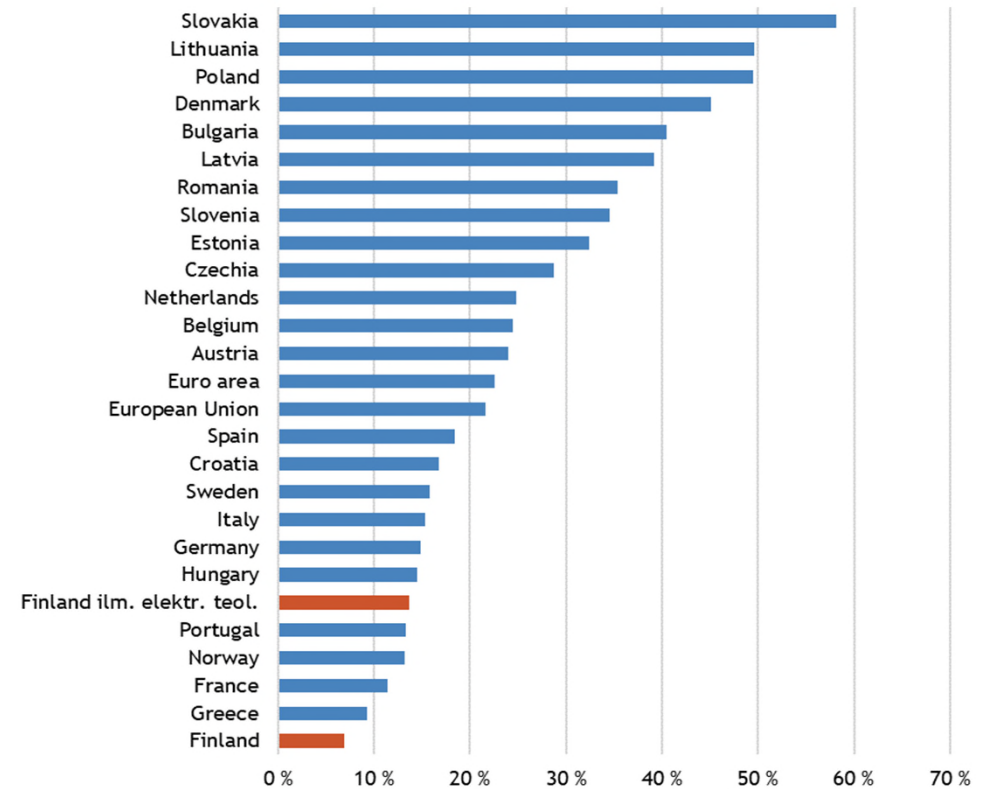


# Tuottavuuskasvu oli 2010-luvulla varsin heikkoa

Työn tuottavuus tuntia kohden kansantaloudessa, muutos 2010-2021



Työn tuottavuus tuntia kohden teollisuudessa, %-muutos 2010-2021

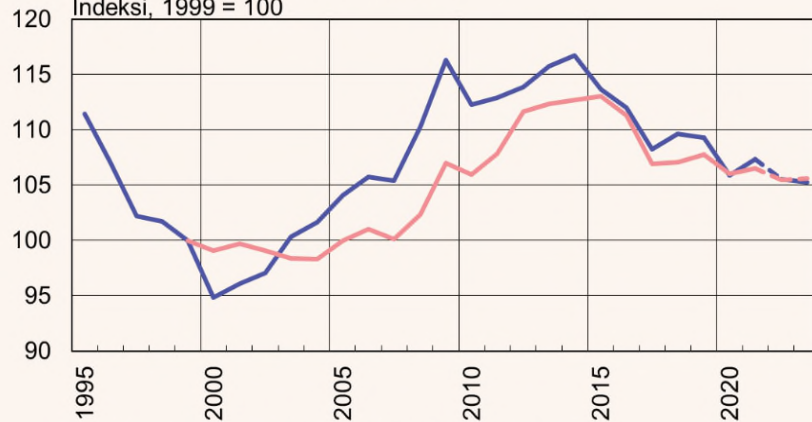


# Suomen Pankin kilpailukykykuvat

## Vaihtosuhteikorjatut yksikkötyökustannukset koko taloudessa\*\*\*

- Suhteessa kehittyneisiin kauppakumppanimaihin
- Suhteessa euroalue 12:n keskiarvoon

Indeksi, 1999 = 100



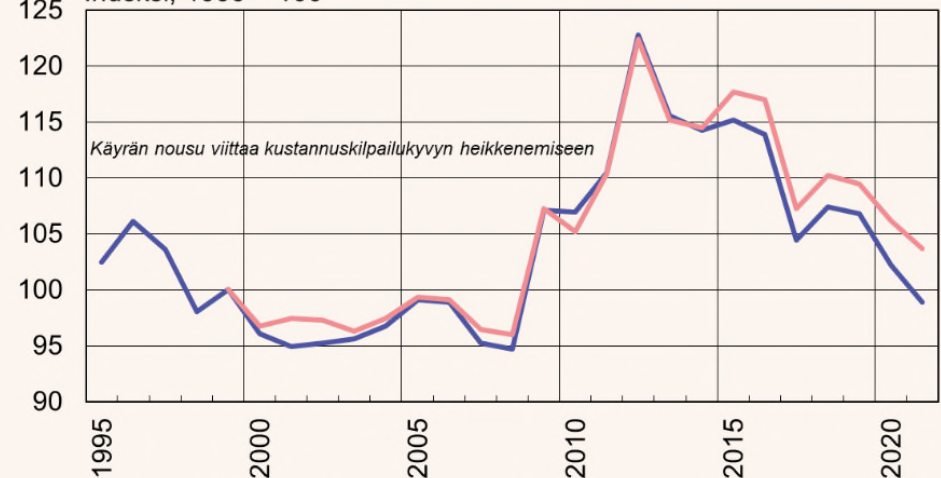
\*) 14 perinteistä teollisuusmaata Suomen kauppapainoilla, samassa valuutassa.  
 \*\*) Euroalueen 12 ensimmäistä jäsenmaata.  
 \*\*\*) Työkustannukset suhteessa kansantulon määrään, koko talous.  
 Ennuste: Euroopan komissio.  
 Lähteet: Euroopan komissio, OECD, Macrobond ja Suomen Pankin laskelmat.

10.6.2022  
 © Suomen Pankki  
 34093@ULCTOTA mi ennuste

## Teollisuuden reaalit yksikkötyökustannukset

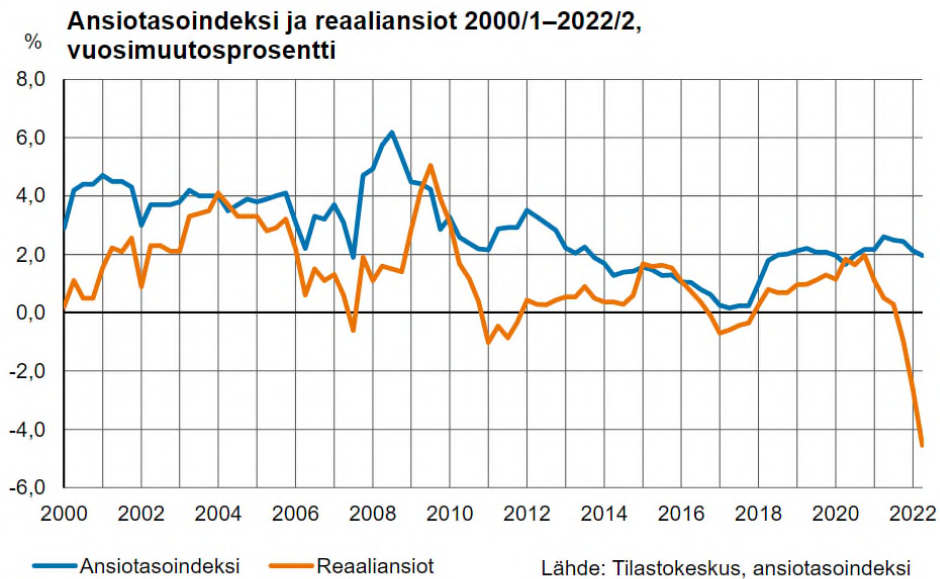
- Suhteessa kehittyneisiin kauppakumppanimaihin
- Suhteessa euroalue 19 -maihiin

Indeksi, 1999 = 100



Lähteet: Eurostat, OECD, Macrobond ja Suomen Pankin laskelmat.

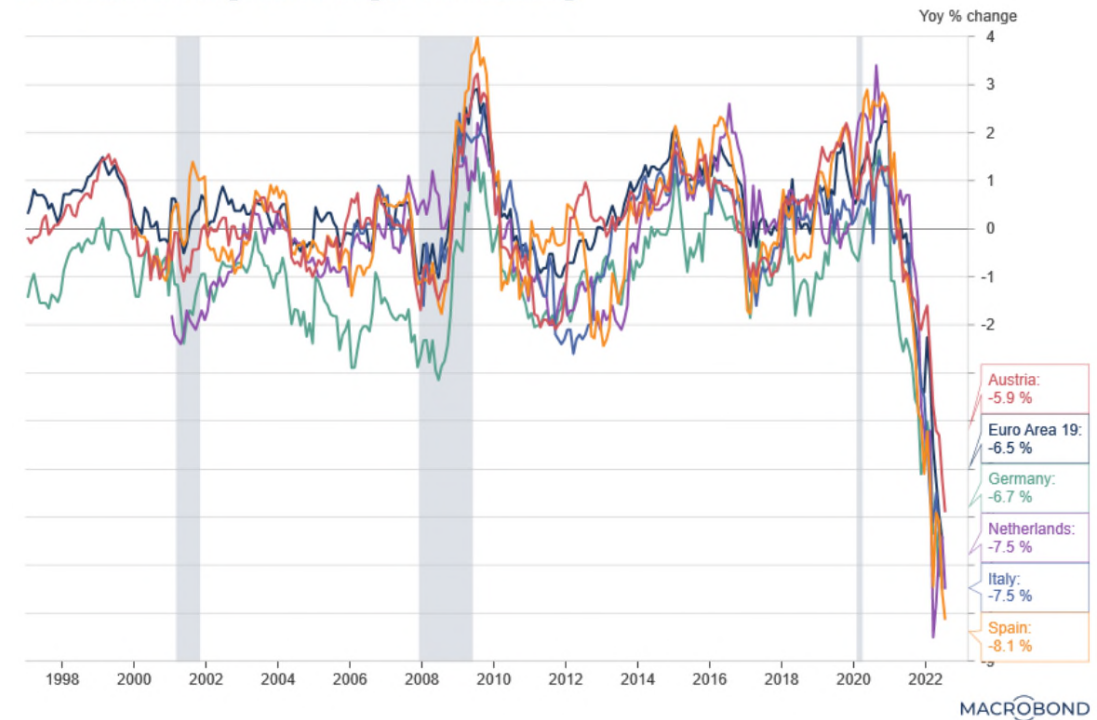
# Suomessa palkansaajien reaaliensiot laskivat viime vuodesta arviolta -4,6 %, myös muissa maissa ostovoima miinuksella



\* Ansiotasoindeksin mukaan palkansaajien ansiot nousivat 2022Q2 edellisvuodesta 2,0 %

**KEMIAN TEOLLISUUS**

## Euro area real negotiated wages are declining



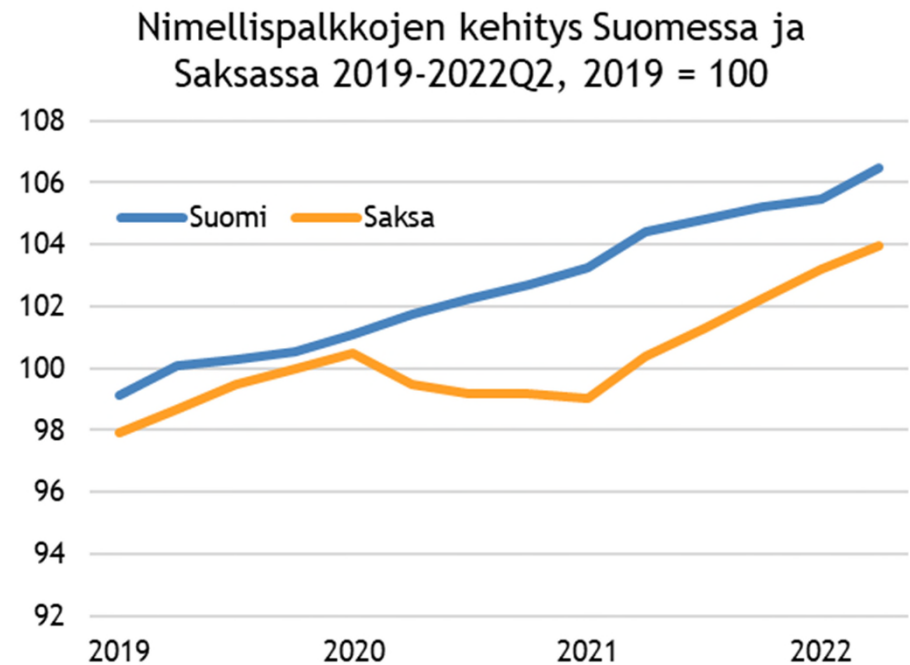
Huom: Yllä tiedot vain sopimuspalkkaindeksiin perustuen. Tyypillisesti ansiot nousevat hieman nopeammin, joten ostovoiman supistuminen prosenttilukuja pienempää. Saksasta kerrotaan, että reaali-palkat supistuivat 4,4 % 2022Q2.



# Muiden maiden palkkaratkaisuista

## Huomioita Saksan palkkaratkaisuista

- Työnantajien ja IG Metallin terästeollisuutta koskeva TES-ratkaisu heinäkuussa
- Palkkoja korotettiin 6,5 % elokuun alusta lähtien, ja näillä korotuksilla mennään 18 kuukautta
- Huomattavaa: Edellisellä neuvottelukierroksella (maaliskuu 2021) työntekijöille maksettiin kertaerä, ja palkkoja ei muuten korotettu
- Ratkaisun kustannusvaikutukseksi arvioitu per vuosi ~ 2 %
- Saksassa tehty viime vuosina kertaeriin pohjaavia ratkaisuja (mm. myös kemiansektorilla) ja tämä näkyy yleisessä palkkakehityksessä

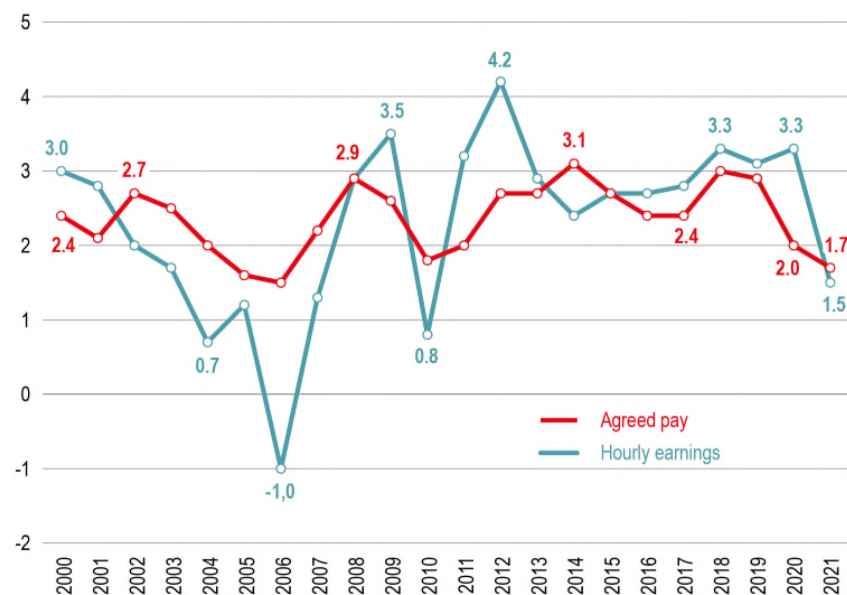


# Palkkaliukumat Suomessa tasaisia, Saksassa toisinaan negatiivisia

- Suomessa sopimuskorotusten päälle tulevat palkkaliukumat ovat olleet tyypillisesti n. 0,5 % vuodessa
- Saksassa (ks. oheinen kuvio) palkkaliukumat vaihtelevat taloudellisen tilanteen mukaan
- Saksassa 00-luvulla palkkaliukumat olivat useammin negatiivisia kuin positiivisia, palkat siis nousivat sopimuskorotuksia vähemmän
- Taustalla mm. työehtosopimusten avaamislausekkeet, jotka mahdollistavat palkoista toisin sopimisen yrityksen ollessa taloudellisissa vaikeuksissa
- Yleisesti ottaen monissa maissa palkanmuodostus on Suomea markkinaehtoisempaa, liukumat vaihtelevat vuosittain enemmän, ja ovat keskimäärin pienempiä kuin Suomessa
- Euroalueella keskimääräinen palkkaliukuma 2010-2019 oli 0,15 %

Figure 4: Agreed pay and earnings per hour\* 2000–2021

Year-on-year change in per cent



\* Gross earnings per employee hour

Source: WSI Collective Agreements Archive, Destatis



## Toistaiseksi sopimuspalkkojen kehitys Euroopassa maltillista, 2022Q2: 2,1 %



- EKP:n keräämässä sopimuspalkkaindeksissä ei näy tällä hetkellä erityistä kiihtymistä
- Vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä näkyvää hyppäystä selittävät Saksassa maksetut kertaerät

# Liitteet

# Inflaation taustalla korona-aika ja energiakriisi

- Inflaatio liikkeelle korona-ajan epäsuhtaisesta kysyntä- ja tarjontatilanteesta, takkuilevista toimitusketjuista ja USA:n turhan voimakkaasta elvytyksestä
- Keskeisimmäksi tekijäksi noussut kuitenkin energian hinta
  - Euroopassa 17 % energiasta tulee uusiutuvista, koko maailman tasolla osuus oli 11 % vuonna 2019; loput siis katettava fossiilisilla
  - Investoinnit fossiilisiin energianlähteisiin laskivat sadoilla miljoonilla dollareilla 2010-luvulla
  - Maailmalla lakkautettiin ennätysmäärä öljynjalostuskapasiteettia vuonna 2021
  - Venäjän hyökkäyssota romutti monen eurooppalaisen maan energiamallin, jossa ideana tuottaa kotimaassa energiaa enenevässä määrin vihreästi ja tasata vaihteluita Venäläisellä fossiilienergialla
  - Tämän lisäksi sääolot, sekä Saksan ja Ranskan sekoilu ydinvoiman kanssa ovat nostaneet sähkön hintaa
- Inflaatio johtuu pitkälti riittämättömästä energian tarjonnasta
- Nousevat hinnat etsivät kipurajaa, jolla energian tarjonta ja käyttö saadaan tasapainoon

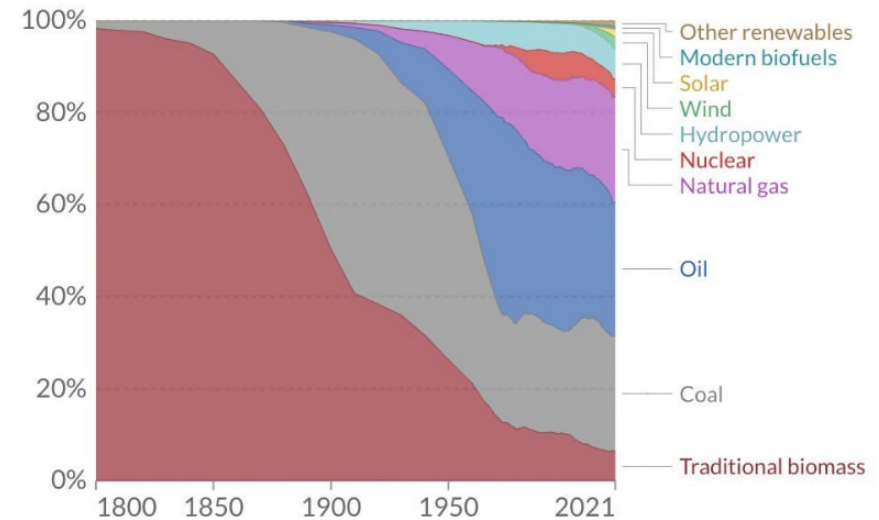
# Maailma pyörii yhä fossiilisilla polttoaineilla

## Global primary energy consumption by source

Our World  
in Data

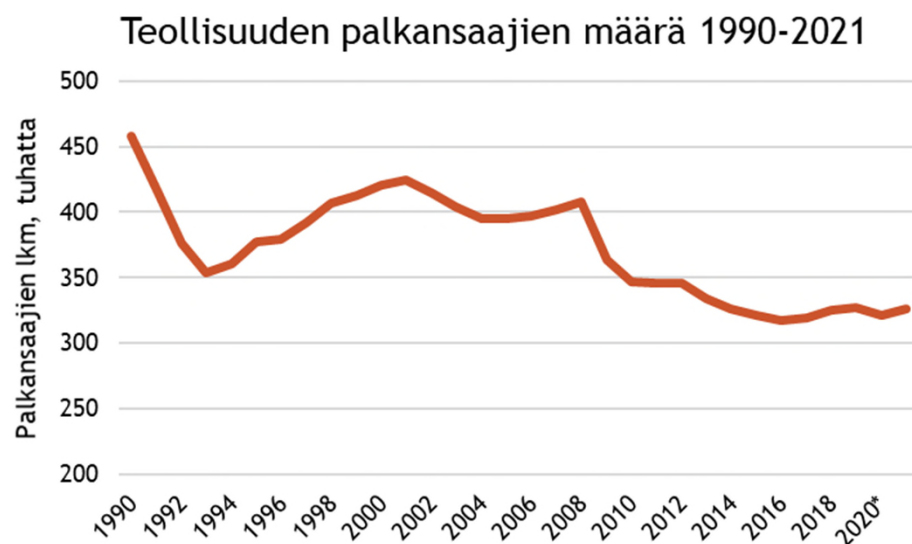
Primary energy is calculated based on the 'substitution method' which takes account of the inefficiencies in fossil fuel production by converting non-fossil energy into the energy inputs required if they had the same conversion losses as fossil fuels.

Relative



Source: Our World in Data based on Vaclav Smil (2017) and BP Statistical Review of World Energy  
OurWorldInData.org/energy • CC BY

# Finanssikriisin jälkeen teollisuuden palkansaajien määrä laski aina vuoteen 2016 saakka



Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito

- Vuodesta 2008 vuoteen 2016 teollisuudesta tuhoutui 80 000 työpaikkaa (sis. työntekijät, toimihenkilöt ja ylemmät toimihenkilöt)
- Työpaikkojen määrä laski 2008-2016
  - Koko teollisuudessa 22 %
  - Elintarviketeollisuudessa 1 %
  - Tekstiiliteollisuudessa 43 %
  - Metsäteollisuudessa 29 %
  - Kemianteollisuudessa 14 %
  - Metalliteollisuudessa\* 18 %
  - Elektroniikkateollisuudessa 35 %
- Vuoden 2016 jälkeen kemian- ja metalliteollisuudessa työpaikkojen määrä kasvanut

\* Ilman elektroniikkateollisuutta

Huom: Tekstiili- ja metsäteollisuudessa työpaikkoja tuhoutui runsaasti aiemminkin, etenkin 90-luvun lamassa. Metsäteollisuudessa kuitenkin finanssikriisin jälkeinen aika pahinta, vuonna 2009 alan työpaikoista hävisi 15 %.